WZOROWE ŚLĄSKIE

Prawdziwy Proces Projektowy

MODEL SILESIA

A Real Design Process

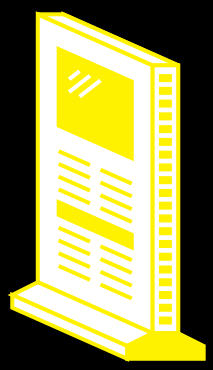

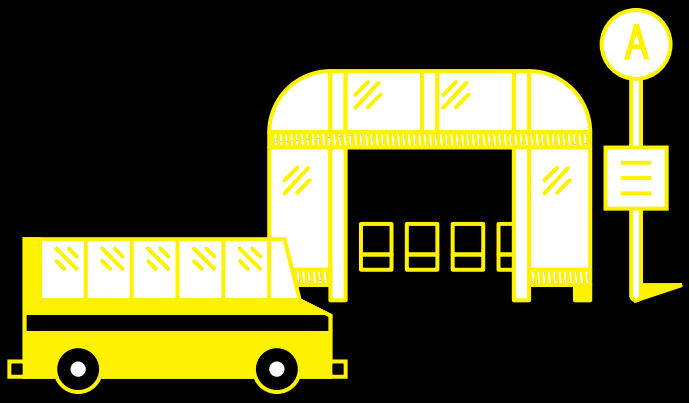

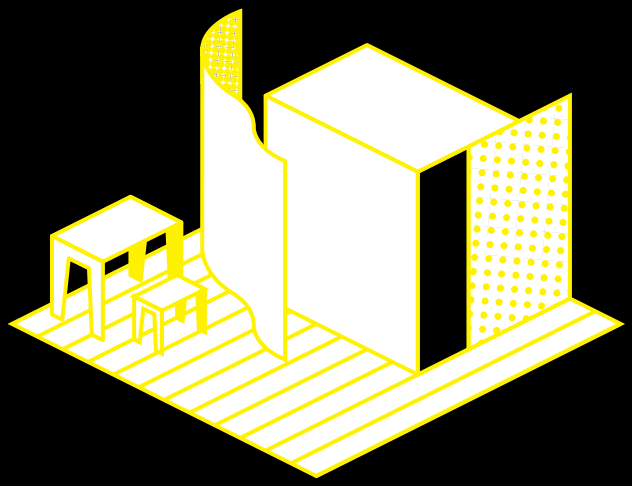

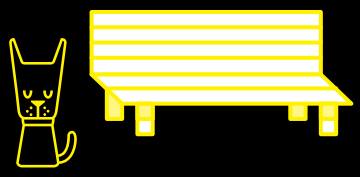

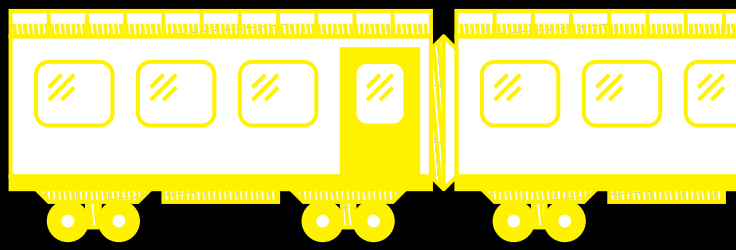

A

Organizator / Organizer:

zamek cieszyn

design silesia

Patroni / Patronage:
Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach (RIG) / Chamber of Commerce and Industry in Katowice
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) / Polish Agency for Enterprise Development

Patroni medialni / Media patronage:
Elle Decoration

Wydawca / Editor:
Zamek Cieszyn (w ramach projektu Design Silesia / within the Design Silesia project)
ul. Zamkowa 3 abc, 43-400 Cieszyn
tel./ fax +48 33 851 08 21
info@zamekcieszyn.pl
www.zamekcieszyn.pl
www.design-silesia.pl

Redakcja / Editorial: Katarzyna Pełka, Magdalena Mendrek, Beata Mońka
Korekta / Proof Reading: Izabela Jańczak
Tłumaczenie / Translation: David French
Projekt graficzny / Graphic design: Wojciech Kucharczyk, Anna Kaleta
Ilustracje / Illustrations: Robert Czajka
Zdjęcia / Photos: Redknife Films, Zamek Cieszyn, uczestnicy zadania / participants of Wzorowe Śląskie project

Druk / Print: Drukarnia Akant, Cieszyn
ISBN: 978-83-933362-6-5
Publikacja bezpłatna / free issue

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Ars Cameralis Silesiae Superioris

Śląskie.
Pozytywna energia

aspkatowice

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Projekt jest zgodny z zasadą równych szans, w tym równości kobiet i mężczyzn.

Design Silesia Project is co-financed by European Union under the European Social Found.
The design is consistent with the principle of equal opprtunities, including equality between men and women.

WZOROWE ŚLĄSKIE

Prawdziwy Proces Projektowy

MODEL SILESIA

A Real Design Process

Spis treści / Contents

5 Wzorowe Śląskie, czyli pierwszy taki program w regionie
Model Silesia, the first programme of its kind in the region

8 Proces projektowy nr 1. Promocja usług noclegowych na terenie województwa śląskiego (sleepcity.pl)
Design process no. 1. Promotion of accommodation services in the Silesian Voivodeship (sleepcity.pl)

18 Proces projektowy nr 2. Rozkłady jazdy komunikacji miejskiej w Cieszynie
Design process no. 2. The local transport timetables in Cieszyn

30 Proces projektowy nr 3. Wnętrze kolejowego wagonu pasażerskiego
Design process no. 3. The interiors of train compartments

44 Proces projektowy nr 4. Kolekcja produktów tekstylnych dla dzieci
Design process no. 4. The collection of textile products for children

57 Wzorowe Śląskie. Jak wypada bilans?
Model Silesia. Conclusions

60 Co trzeba zmienić? Opinie jurorów
What needs changing? The views of the jury

62 Co dalej? Wzorowe Śląskie – design do usług
What now? Model Silesia – Design... at your service

63 Adresy
Addresses

WZOROWE ŚLĄSKIE, czyli pierwszy taki program w regionie

MODEL SILESIA, the first programme of its kind in the region

Młodzi projektanci, u początku swojej drogi zawodowej. Przedsiębiorcy, którzy do tej pory nie współpracowali z projektantami. **Wzorowe Śląskie** – pierwszy tego typu program w regionie. Program, który dał szansę współpracy obu wspomnianym stronom.

Young designers, at the beginning of their professional careers. Business people, who hadn't worked with designers before. And **Model Silesia** – the first programme of its kind in the region. A programme which has given the opportunity for partnerships to the two groups.

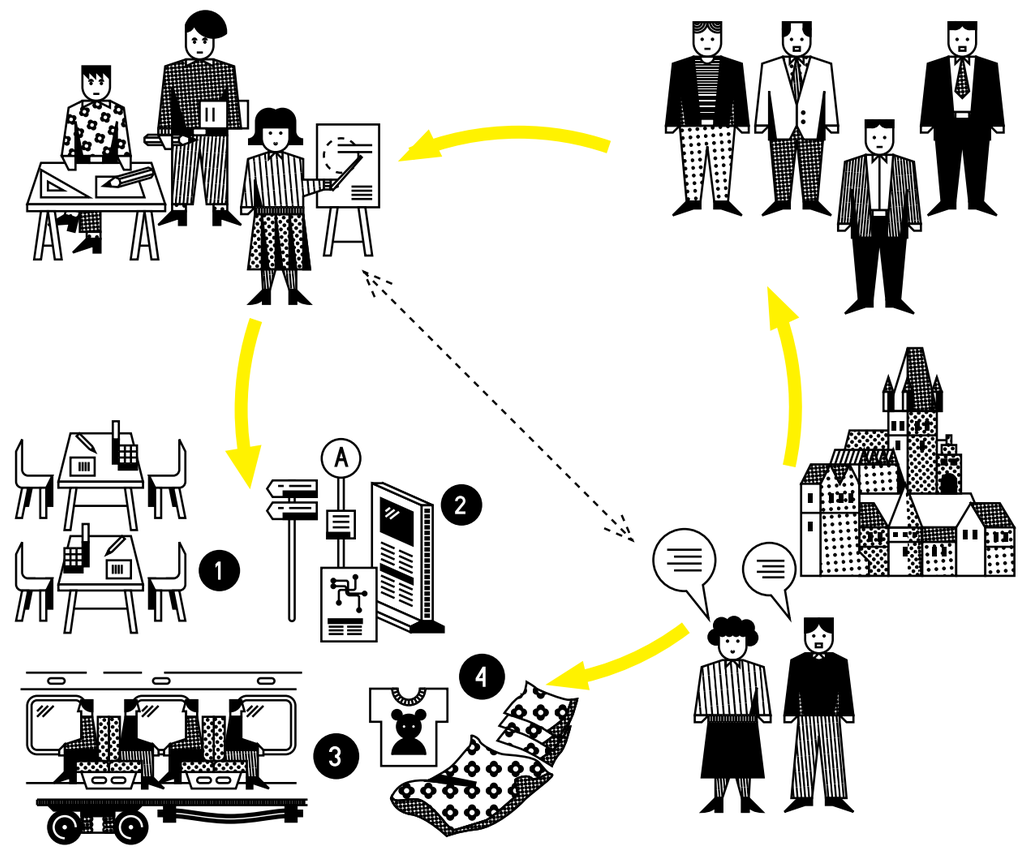

Badania przeprowadzone wśród śląskich przedsiębiorców w 2011 roku ukazały duży potencjał projektowy drzemiący na Śląsku: **33% przedsiębiorców** z tego regionu planuje w najbliższym czasie **wdrożenie nowego produktu lub usługi**, a aż 43% zastanawia się nad tym. **62% projektantów** pracujących w zawodzie **dobrze ocenia rozwój designu** w województwie śląskim*.

To spostrzeżenie było jednym z impulsów do stworzenia programu, który pozwoliłby poszerzyć kompetencje firm dzięki współpracy z projektantami oraz umożliwił zdobycie doświadczenia młodym śląskim designerom. Druga edycja projektu Design Silesia, realizowana w 2012 roku, dała możliwość finansowania, tak więc zrodziło się Wzorowe Śląskie.

„Mamy przedsiębiorców, którzy nie współpracowali wcześniej z projektantami i młodych projektantów z niewielkim doświadczeniem. Jednym słowem to recepta na porażkę” – żartował Janusz Konaszewski podczas pierwszego, roboczego spotkania z udziałem wszystkich zespołów.

Aby zmniejszyć ryzyko wspomnianej katastrofy, nad całym procesem projektowym czuwali trenerzy – projektanci z dużym doświadczeniem zawodowym. Wszystkich czekała podróż w nieznane, która trwała rok.

Pierwszym wyzwaniem było stworzenie zespołów projektowych i określenie zadań, z jakimi przyjdzie się im zmierzyć. Uczestników zadania wybierali: prof. Czesława Frejlich (redaktor naczelna kwartalnika 2+3D, wykładowca Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie), dr Andrzej Sobaś (wykładowca Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach), prof. nz. Janusz Konaszewski (wykładowca Wyższej Szkoły Sztuki i Projektowania w Łodzi), Barbara Szafir (dyrektorka EFS Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego), Ewa Gołębiowska (dyrektorka Zamku Cieszyn) oraz dwie administratorki zadania z ramienia Zamku Cieszyn: Magdalena Mendrek i Katarzyna Pełka. **Zgłosiło się 31 projektantów i 10 firm**.

Do pracy nad projektem kolekcji wyrobów tekstylnych dla dzieci wybrano **Martynę Ochojską**, **Łukasza Rotha** i **Sandrę Szandar**, młodych projektantów, którzy nie znali się wcześniej. Projekt miał powstać na zlecenie firmy Novus z Chorzowa. Ich trenerką została **Renata Kalarus**.

Research carried out among Silesian business people in 2011 indicated the huge design potential lying dormant in Silesia: **33% of business people** from this region plan **to roll out a new product or service** in the near future, and a high 43% are considering it. **62% of professionally active designers** are **positive** about the development of design in the Silesian Voivodeship*.

This observation was one of the impulses behind creating a programme which would enable businesses to increase their potential by creating partnerships with designers and making it possible for young Silesian designers to gain experience. The second edition of the project Design Silesia, carried out in 2012, gave the chance of funding, and thus Model Silesia was launched.

“We have business people who haven’t worked with designers before and young designers with limited experience. In other words, a recipe for disaster” – joked Janusz Konaszewski, during the first working meeting, attended by all of the participants.

In order to reduce the risk of disaster, trainers – designers with considerable professional experience – were keeping a watchful eye over the entire process. For everyone, it was a journey into the unknown, which was to last a year.

The first challenge was to create design teams and assign the tasks they would be facing. The tasks were created for the participants by: Professor Czesława Frejlich (editor of the design magazine 2+3D, lecturer at the Academy of Fine Arts, Kraków), Dr Andrzej Sobaś (lecturer at the Academy of Fine Arts, Katowice), Professor Janusz Konaszewski (lecturer at the Higher School of Art and Design, Łódź), Barbara Szafir (director of the European Social Fund, Marshal’s Office, Silesian Voivodeship), Ewa Gołębiowska (director of the Zamek Cieszyn) and two project administrators based at the Zamek Cieszyn: Magdalena Mendrek and Katarzyna Pełka. **31 designers and 10 businesses applied to join the programme**.

Martyna Ochojska, **Łukasz Roth** and **Sandra Szandar** – three young designers who hadn’t met before – were chosen to work on the design of a collection of textiles for children. The designs were commissioned by Novus of Chorzów. Their trainer was **Renata Kalarus**.

Do projektu aranżacji wnętrza wagonu pasażerskiego zaproszono dwa zespoły projektantów: **Macieja i Tomasza Niemców** oraz projektantki: **Sabinę Knapczyk**, **Martę Dziubę** i **Aleksandrę Satławę**. Trenerką grupy projektowej została **prof. Agata Danielak-Kujda**. Także **Paulina Kosma**, **Alicja Bąk** i **Dominika Wójcik** rozpoczęły pracę jako zespół utworzony przez jury, którego zadaniem było zaprojektowanie rozkładów jazdy komunikacji miejskiej w Cieszynie. Trenerką została **dr Justyna Kucharczyk**. Kolektyw projektowy **MUSK** poproszono o samodzielne stworzenie projektu promocji usług noclegowych na terenie województwa śląskiego.

W kwietniu 2011 roku zespoły projektowe przystąpiły do intensywnej pracy, która trwała aż do grudnia. Celem było stworzenie projektów gotowych do wdrożenia.

*O designie w województwie śląskim. Opinie śląskich projektantów, przedsiębiorców i samorządów lokalnych; Paulina Rojek-Adamek, Grzegorz Gawron; wydawca: Zamek Cieszyn w ramach Design Silesia, 2011.

Two teams of designers: **Maciej and Tomasz Niemiec**; and **Sabina Knapczyk**, **Marta Dziuba** and **Aleksandra Satława** were invited to make a design for the interior of a passenger train compartment. **Professor Agata Danielak-Kujda** was assigned to the group as trainer. Then **Paulina Kosma**, **Alicja Bąk** and **Dominika Wójcik** began work as a team created by the jury, with the task of designing public transport timetables in Cieszyn. Their trainer was **Dr Justyna Kucharczyk**. Finally, the **MUSK** design collective were asked to come up with a design to promote accommodation opportunities in the Silesian Voivodeship.

In April 2011, the design teams began a period of intensive work which lasted until December. The goal was to create designs which would be ready to be implemented.

*Design in the Silesian Voivodeship. The opinions of Silesian designers, business people and local authorities; Paulina Rojek-Adamek, Grzegorz Gawron; published by Zamek Cieszyn, Design Silesia programme, 2011.

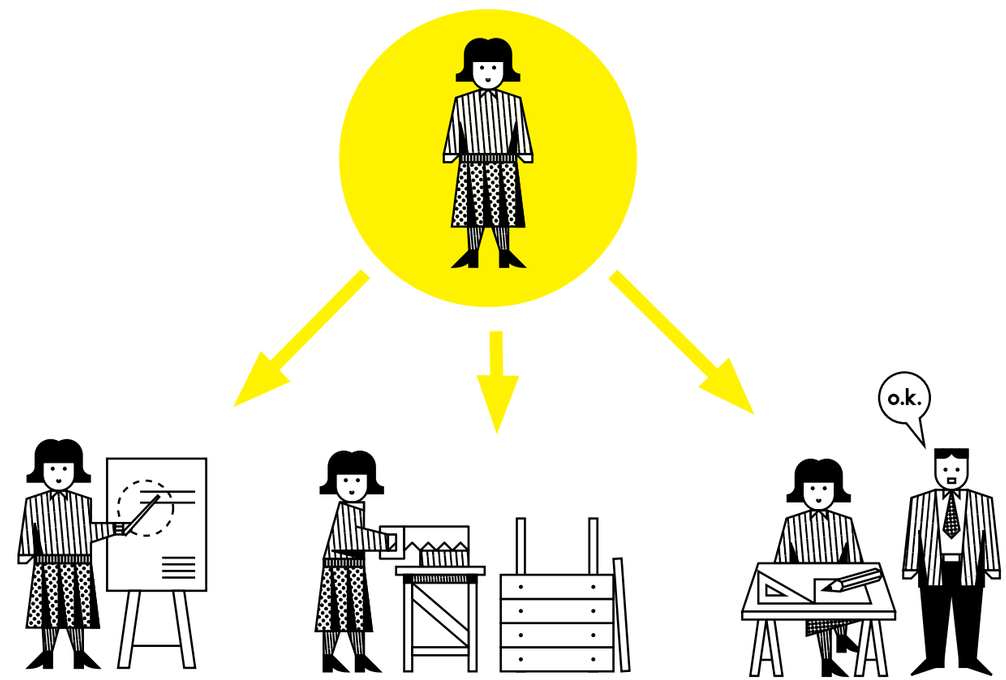

PROCES PROJEKTOWY NR 1

Promocja usług noclegowych na terenie województwa śląskiego (sleepcity.pl)

DESIGN PROCESS NO. 1

Promotion of accommodation services in the Silesian Voivodeship (sleepcity.pl)

Oczekiwania przedsiębiorcy

Przedsiębiorca zgłosił się do zadania Wzorowe Śląskie z pomysłem wypromowania w Katowicach sieci mieszkań, przeznaczonych do krótkoterminowego wynajmu. Kilka z tych lokali znajduje się na Nikiszowcu, robotniczym osiedlu wybudowanym na początku XX wieku. Zabytkowa dzielnica familoków przez wiele lat była „zakazanym miejscem" na mapie Katowic. Odkąd trwa proces rewitalizacji, Nikiszowiec stał się modną przestrzenią do mieszkania oraz inwestowania.

Definiowanie potrzeb

Po wstępnych rozmowach z zespołem projektowym oraz prof. Czesławą Frejlich, przedsiębiorca zdecydował się zmienić wcześniejsze plany i w trzech lokalach w zabytkowej dzielnicy urządzić biura co-workingowe, funkcjonujące na zasadzie wynajmu biurek do pracy na godziny lub dni. Kolektyw projektowy MUSK otrzymał zadanie przygotowania trzech projektów na niskobudżetowe przekształcenie pustych mieszkań na biura. Miały być na tyle atrakcyjne, aby niczym magnes przyciągnąć na Nikiszowiec młodych przedstawicieli wolnych zawodów. Ważnym punktem projektu było współtworzenie go z mieszkańcami osiedla, tak aby biura co-workingowe nie stały się obcymi elementami w tkance dzielnicy.

Oglądanie mieszkań na Nikiszowcu

The expectations of the entrepreneur

An entrepreneur applied to the Model Silesia programme with the idea of promoting a network of flats which could be rented for short stays. Several of the flats are in Nikiszowiec, a workers' estate built at the beginning of the 20th century. The historically important district of familoki (characteristic Silesian red-brick tenement buildings) was for many years a "no-go area" on the map of Katowice. Since the revitalisation process began, Nikiszowiec has become a fashionable district to live in and invest in.

Defining needs

After preliminary conversations with the design team and with Professor Czesława Frejlich, the entrepreneur decided to change his initial plans and set up coworking office space in three of the flats in the historical district, which would function by renting out working desks by the hour or the day. The MUSK design collective were given the task of preparing three designs for a low-budget transformation of empty flats into office space. The flats were meant to be so desirable that they would attract young creative professionals to Nikiszowiec like a magnet. An important point of the design was its co-creation with residents of the estate, so that the coworking offices wouldn't become an alienating presence in the fabric of the district.

Visiting the apartments in Nikiszowiec

Badania

Kolektyw MUSK rozpoczął swoją pracę od określenia potencjału płynącego z wykorzystania trzech odległych od siebie lokalizacji. Zbadał możliwości komunikacyjne oraz udogodnienia, z których mogliby korzystać przyszli użytkownicy. Inspiracją były też rozmowy z mieszkańcami i lokalnymi działaczami. Projektanci wzięli udział m.in. w **Dniu Sąsiada**, podczas którego prowadzili warsztaty dla dzieci z okolicznych podwórek. Wsparciem służył również Waldemar Jan, prowadzący lokalną świetlicę i organizujący wydarzenia dla mieszkańców Nikiszowca.

Warsztaty dla dzieci w trakcie Dnia Sąsiada

Research

The collective began work by defining the potential derived from three locations which were quite far from each other. They researched the transport options and facilities the future end-users would be able to make useof. Conversations with residents and local activists were also inspirational. The designers took part in **"Neighbours Day"**, when they ran workshops for local children. They also received support from Waldemar Jan, who runs a community centre and organises events for Nikiszowiec residents.

A workshop for children during the Neighbours' Day

Wstępne koncepcje

MUSK w oparciu o rozmowy z właścicielem i jego wspólnikiem przygotował trzy koncepcje. Projektanci oszacowali przepustowość biur oraz potencjalny koszt realizacji projektu. Przedsiębiorcy poznali wstępną koncepcję rozwoju całej marki **„Projekt Nikisz"**, od identyfikacji wizualnej po działania społeczne, uaktywniające mieszkańców. Planowano m.in. promocję nikiszowieckich kawiarni, restauracji oraz piekarni.

Preliminary concepts

Based on conversations with the owner and his business partner, MUSK drew up three conceptions. The designers estimated the extent of use of the office space and the predicted cost of the project's realisation. The entrepreneurs were presented with the preliminary concept for the development of the entire brand, called **Projekt Nikisz** (the Nikisz Co-operative); from corporate identity to community activities which would stimulate the residents. It was also planned to promote Nikiszowiec cafes, restaurants and bakeries.

Naniesienie poprawek

W trakcie pracy nad projektem z przedsięwzięcia **wycofał się wspólnik** inwestora. Swoją decyzję uzasadniał obawami związanymi z powodzeniem koncepcji oraz zwrotem kosztów. Projektanci zostali postawieni w trudnej sytuacji, gdy przedsiębiorca poinformował ich, że nie jest w stanie samodzielnie sfinansować projektu.
Po długich rozmowach obie strony doszły do wniosku, że najlepszym wyjściem z patowej sytuacji będzie **powrót do pierwotnej koncepcji** – mieszkań do krótkoterminowego wynajmu, zaprojektowanych z myślą o turystach bądź biznesmenach, którzy muszą zatrzymać się na Śląsku na kilka dni. MUSK postanowił przygotować nową koncepcję dla Sleepcity. Nowy projekt zakładał stworzenie tzw. Wzorowego Śląskiego Mieszkania. Wnętrze miało przyciągać nie tylko miłośników Nikiszowca, ale także amatorów dobrego designu. Projektanci inspirowali się tradycyjnymi elementami wystroju śląskich domów, zaś głównym elementem wnętrza stał się **„Meblościan"**, będący twórczą interpretacją meblościanki. Tak przewrotnie nazwany projekt zapewnia zarazem dużą dowolność aranżacyjną mieszkania, umożliwiającą dostosowanie go do potrzeb biznesmena, rodziny z dziećmi czy młodego amatora podróżowania.

Adjustments

The entrepreneur's **business partner withdrew** during the work on the project. His decision was based on fears linked to the success of the concept and whether he would recoup his investment. The designers were left in a difficult situation, when the entrepreneur informed them that he was unable to finance the project by himself. After long conversations, the two sides came to the conclusion that the best way out of this deadlock would be **a return to the initial concept**: short-rent flats, designed with tourists or business people, who have to stay in Silesia for a few days, in mind. MUSK decided to prepare a new concept for Sleepcity. The new project would create so-called "Silesian Model Flats". Their interiors were intended to attract not only fans of Nikiszowiec, but also lovers of good design. The designers drew inspiration from traditional elements of the interiors of Silesian homes, but the main element of the interior would be the **"meblościan"**, which was a creative interpretation of wall units. At the same time, the project's quirky name ensured extensive freedom in designing the decor of the flats, which can be adapted to the needs of business people, families with children, or young travellers.

Zakończenie projektu

Pomysł **zyskał aprobatę** przedsiębiorcy, jednak okazało się, że nie dysponuje on wystarczającymi środkami na jego realizację. Projekt został więc zakończony w fazie koncepcyjnej.

Completion of the project

The idea **earned the approval** of the entrepreneur, although it turned out that he didn't have sufficient funds to carry it out. For that reason, the project ended at the conceptual stage.

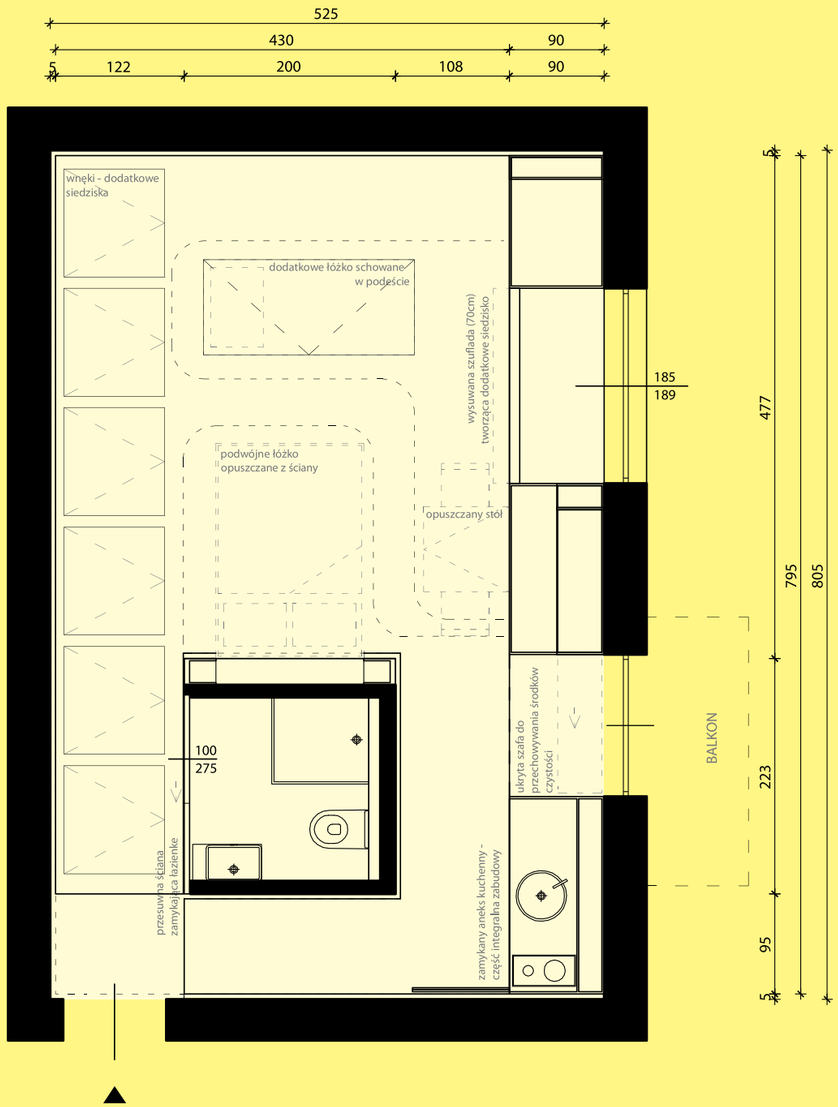

Plan Wzorowego Mieszkania / Wzorowe Apartment's plan

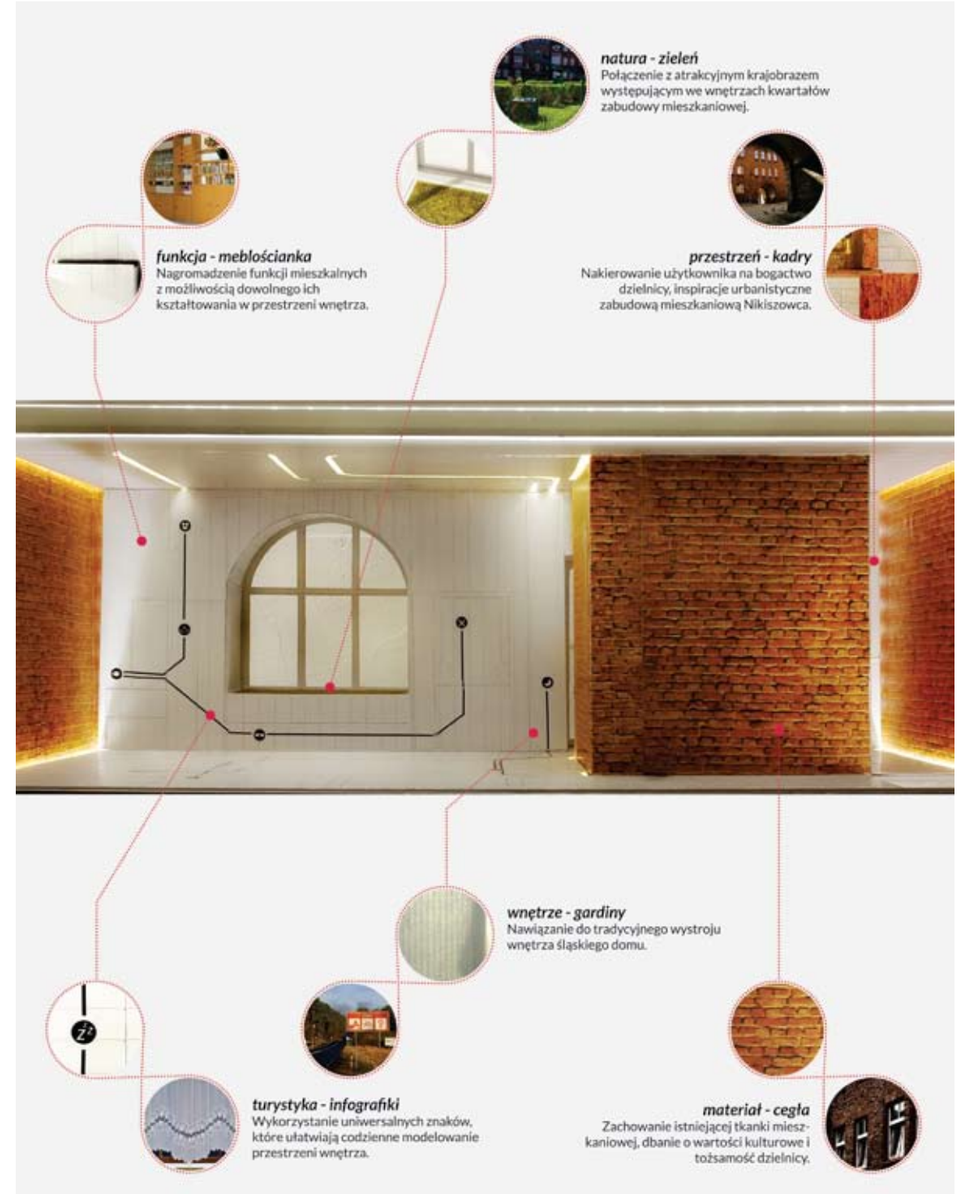

Idea „Meblościanu" / The idea of "meblościan"

Meblościan / Meblościan furniture

Z pamiętnika projektanta

MUSK Collective Design – kolektyw wspólnie tworzą młodzi śląscy architekci: Józek Madej, Anna Urbańska, Katarzyna Sąsiadek, Michał Kozik i Weronika Kiersztejn. O podjęciu współpracy zdecydowali w Amsterdamie, ale działają na Śląsku. Doświadczenie zdobywali w pracowniach w Polsce, Holandii i we Francji. Są laureatami wielu konkursów, także międzynarodowych. W ich portfolio można znaleźć nie tylko projekty architektoniczne, ale również grafikę i produkt. Zajmują się zagadnieniami związanymi ze społeczną użytecznością, socjologią przestrzeni i tożsamością lokalną.

W trakcie procesu, który współtworzyliśmy, doświadczyliśmy wszystkiego, co opisuje aktualną kondycję branży projektowej. Wsparcie instytucji (Zamek Cieszyn, Design Silesia) dawało nadzieję na współpracę z przedsiębiorcami świadomymi potrzeby designu. Niestety było inaczej. W trakcie procesu okazało się, że to naszym zadaniem jest nakreślanie celów i korzyści. Potraktowaliśmy to jako wyzwanie. Dzisiaj wiemy, że ***w pewnych sytuacjach za mało skupialiśmy się na celach biznesowych projektu. Paradoksalnie, im mniej projektanta w relacji projektant – klient, tym lepiej dla procesu, którego oba podmioty są częścią.*** *Największą wartością Wzorowego Śląskiego okazało się dla nas doświadczenie zdobyte w trakcie procesu projektowego. Z uwagi na większą ilość osób, które brały udział w spotkaniach i całym zadaniu, musieliśmy na nowo opracować drogę komunikacji i współpracy różnych podmiotów. Organizacja pracy nad projektem była jednym z większych wyzwań. Teraz doceniamy możliwość jej rozwijania i to, że jesteśmy przygotowani do zadań w dużych interdyscyplinarnych zespołach. Projekt na Nikiszowcu (najpierw: Co-working space, później: Sleep City), który w naszym założeniu był bardzo kompleksowy, pozwolił nam na zdobywanie nowych doświadczeń i użycie mało znanych wcześniej metod projektowych. Jedną z nich był społeczny aspekt zadania, na który kładliśmy ogromny nacisk od samego początku. Zaangażowanie mieszkańców dzielnicy mogliśmy obserwować podczas Dnia Sąsiada, gdzie prowadziliśmy warsztaty dla dzieci. To wydarzenie utwierdziło nas w przekonaniu, jak istotna jest socjologia przestrzeni, której coraz bardziej brakuje we współczesnym designie.*

Na swojej drodze w programie Wzorowe Śląskie spotkaliśmy wiele ciekawych osób, projektantów, aktywistów. Mamy nadzieję, że te znajomości pozwolą na współpracę w przyszłości. Praca w interdyscyplinarnych zespołach jest dla nas niezbędna do dalszego rozwoju, kolektyw to nasze drugie imię!

Efekty Wzorowego Śląskiego z pewnością zaskoczyły wszystkich. W naszym przypadku – nie przypuszczaliśmy, że projekt ostatecznie nie zostanie zrealizowany. Przeszliśmy proces ze wszystkimi pozytywnymi i negatywnymi elementami, których można obecnie doświadczyć na rynku. Jesteśmy jednak przekonani, że na błędach uczymy się więcej niż na bezproblemowej drodze.

MUSK Collective Design

Z pamiętnika przedsiębiorcy

Expansja Sławomir Krynicki – prowadzi portal noclegowy Sleepcity, umożliwiający krótkoterminowy wynajem mieszkań na terenie Górnego Śląska. Oferta firmy jest alternatywą dla hoteli oraz hosteli, których w mieście jest niewiele.

Zrezygnowałem z projektu Wzorowe Śląskie z kilku powodów. Powstał pomysł, aby wykorzystać lokale do przedsięwzięcia o nazwie co-working. Pojawiły się jednak wątpliwości, czy jest to dobre miejsce, w sensie „nie centrum Katowic"? Czy ludzie, którzy byliby odbiorcami tego przedsięwzięcia, najczęściej nie mający samochodu, mogliby swobodnie tam dojechać, żeby korzystać z biur? Te wątpliwości sprawiły, że mój potencjaly wspólnik, po przeanalizowaniu sytuacji, zrezygnował z udziału w tym przedsięwzięciu. Straciłem połowę funduszy planowanych na to zadanie. Sam zacząłem się także nad tym zastanawiać i ostatecznie wróciliśmy do pierwotnej koncepcji, czyli do wykorzystania lokali zgodnie z ich przeznaczeniem. W międzyczasie okazało się, że jedno z innych przedsięwzięć, w których biorę udział, dosyć mocno się rozwinęło, co wymagało jeszcze większego zaangażowania z mojej strony. Musiałem wybrać. Zdecydowałem się na to drugie przedsięwzięcie. Dlatego przekazałem informację, że nie będę kontynuował projektu. Nie chciałem robić sobie i komuś nadziei, stąd taka decyzja.

Kolektyw Projektowy MUSK jest bardzo, bardzo dobry. Na początku ich sposób myślenia wydawał mi się wyidealizowany, oderwany od realiów ekonomicznych. Natomiast potem było już bez zarzutu. Podobało mi się, że do końca walczyli o swój pomysł i nie powiedzieli „OK, no to trudno", tylko naprawdę byli zaangażowani do samego końca. Wszystkie pomysły i projekty, które pojawiły się na etapie naszych spotkań, uważam za niesamowicie innowacyjne i gdybym tylko kiedyś miał możliwość powrotu do tego typu przedsięwzięcia, czy w ramach projektu czy prywatnie, to chciałbym z nimi współpracować.

Sławomir Krynicki, właściciel Sleepcity

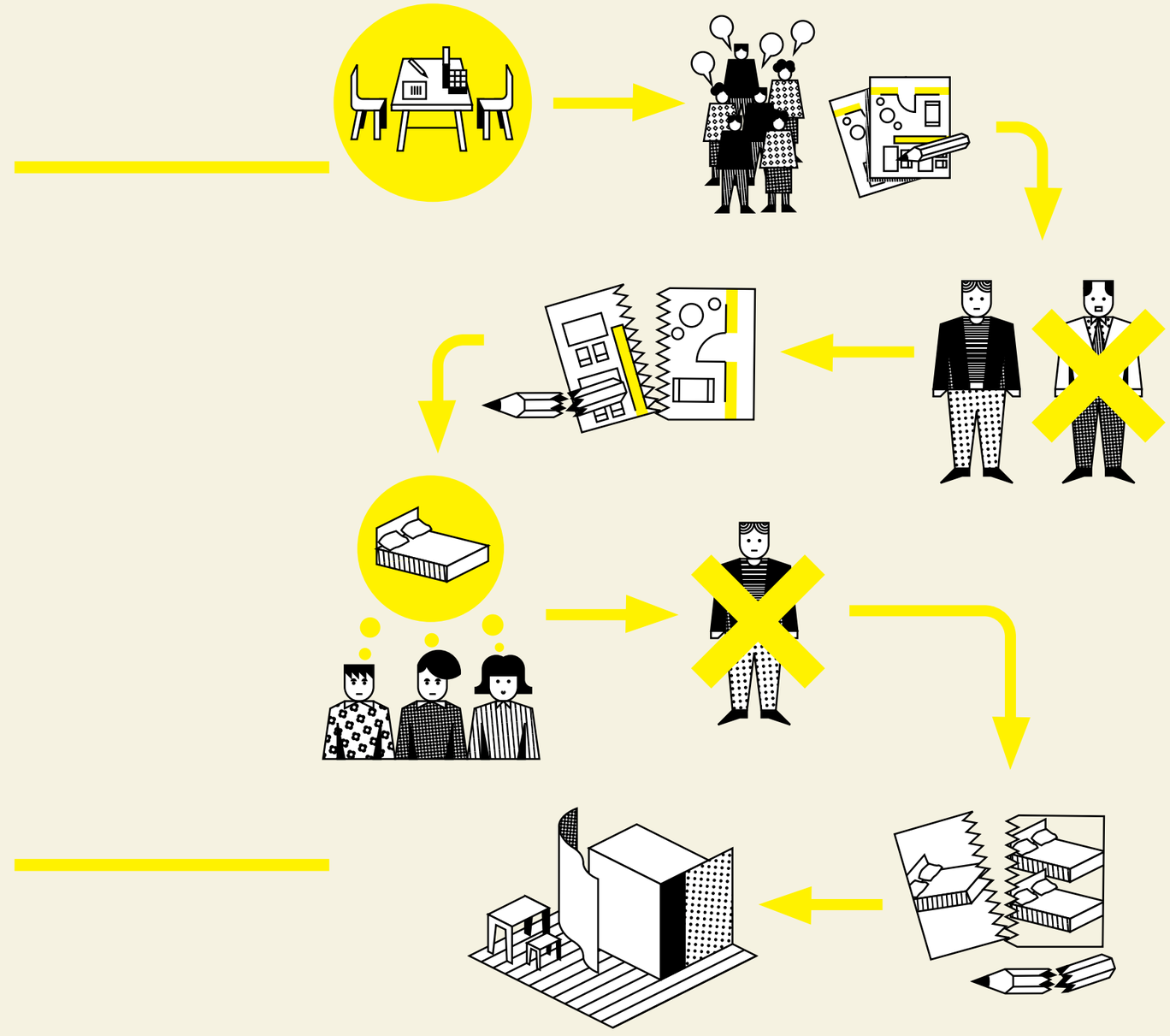

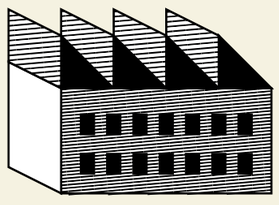

PROCES PROJEKTOWY NR 2

Rozkłady jazdy komunikacji miejskiej w Cieszynie

DESIGN PROCESS NO. 2

The local transport timetables in Cieszyn

Oczekiwania przedsiębiorcy

Cieszyński ZGK zgłosił się do projektu Wzorowe Śląskie, oczekując od projektantów zrealizowania kilku zadań. Najważniejsze dla spółki – co jej przedstawiciele wielokrotnie podkreślali – było zaprojektowanie nowego logotypu oraz strony internetowej. Mowa była także o **graficznym opracowaniu rozkładów jazdy** cieszyńskich autobusów miejskich, jak i zaprojektowaniu bardziej czytelnych oraz przyjaznych dla mieszkańców oraz turystów tablic informacyjnych na przystankach.

The expectations of the entrepreneur

Cieszyn Municipal Services Department applied to the Model Silesia project expecting the designers to carry out several tasks. The most important for the department – which its staff stressed several times – was the design of a new logo and a website. There was also discussion about **designing timetables** for Cieszyn buses, and designing information boards at bus stops, which would be more readable and user-friendly for local people and tourists.

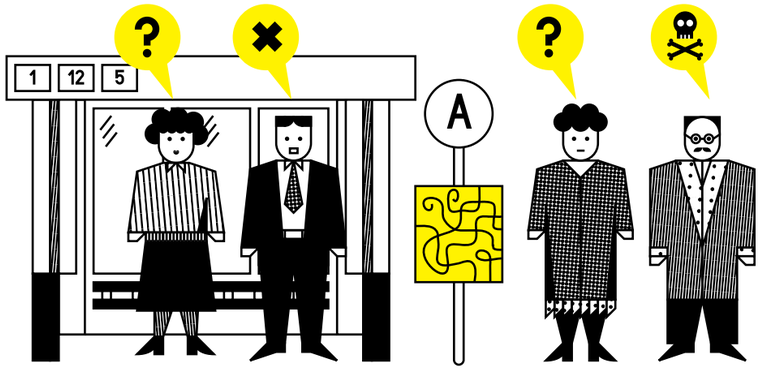

Definiowanie potrzeby

Grupa rozpoczęła swoją pracę od **zebrania informacji** na temat struktury i sposobu funkcjonowania ZGK, a także konkurencyjnych firm. Kolejnym krokiem było przygotowanie dokumentacji fotograficznej, pokazującej stan wszystkich przystanków w mieście. Zebrane informacje projektantki zobrazowały za pośrednictwem wykresów, które jasno i przejrzyście opisywały funkcjonowanie komunikacji miejskiej. Taki sposób uporządkowania i prezentowania informacji znacznie ułatwiał współpracę z przedsiębiorcą.

„Dowiedziałam się, że jeśli chce się zrobić dobry projekt, trzeba dobrze poznać swojego klienta, umiejętnie z nim współpracować, ale też poznać i zrozumieć ostatecznego odbiorcę, użytkownika tego projektu."

Dominika Wójcik, projektantka

Defining needs

The group began work by **gathering information** about the structures and functioning of the Municipal Services Department, and also about other competing businesses. The next step was to prepare photographic documentation, showing the condition of all the bus stops in the town. The information collected was presented by the designers visually using graphs, which in a clear and transparent way described the functioning of local transport. This way of organising and presenting the information made collaboration with the entrepreneur much easier.

"I found out that if you want to carry out a good project you first have to get to know your client very well, work intelligently with him, but also become acquainted with and understand the end-user of the project."

Dominika Wójcik, designer

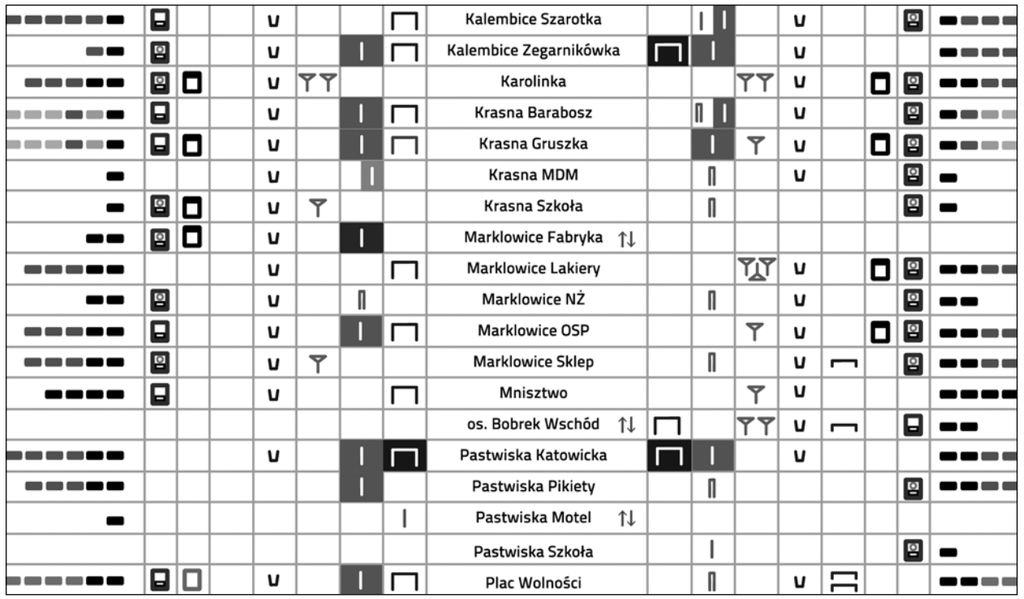

Diagram / Information diagramme

Badanie

Po kolejnych konsultacjach z przedsiębiorcą i zatwierdzeniu zebranych przez zespół projektowy informacji, grupa rozpoczęła pracę nad **graficznym przedstawieniem** rozkładów jazdy, stworzeniem schematu zbiorczego wszystkich linii oraz schematu liniowego dla każdej linii z osobna. Częścią pracy projektowej było też stworzenie ankiety skierowanej do mieszkańców oraz użytkowników komunikacji miejskiej spoza Cieszyna. Dzięki uzyskanym odpowiedziom udało się dopracować **schemat funkcjonowania komunikacji miejskiej**. Wszystkie poprawki nanoszone na schemat były ściśle konsultowane z przedstawicielami Zakładu Gospodarki Komunalnej.

„Nieoczekiwanie dużo czasu poświęciłyśmy na research, poznanie struktury, sposobu funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz skomplikowanej sieci zależności względem innych podmiotów. Usystematyzowanie informacji pokazało ograniczenia finansowe, projektowe, jak również prawne, z którymi musimy się zmierzyć."

Paulina Kosma, projektantka

Research

After various consultations with the entrepreneurs and acceptation of the information gathered by the design team, the team began to work on **the graphic representation** of timetables, to create a combined scheme of all the routes, and a linear scheme for each line depicted separately. Part of the design work was also to create questionnaires aimed at local residents and users of local transport who are not resident in Cieszyn. Using the answers obtained, it was possible to draw up **a scheme of functioning for local transport**. All corrections made to the scheme were closely consulted with staff of the Municipal Services Department.

"We spent a surprisingly large amount of time on research, learning about the structure, functioning and the complicated network of relationships between various factors. The systemisation of the information showed up the financial and design limitations, and the legal aspects we had to deal with."

Paulina Kosma, designer

Badanie w terenie

Research in plein-air

Wstępne propozycje

Wyzwaniem dla młodych projektantek było dostosowanie projektu do realnych możliwości finansowych przedsiębiorcy. Rozkłady jazdy, którymi dysponuje ZGK, są drukowane w kolorze czarnym na drukarkach laserowych w biurze przedsiębiorcy. Wszystkie rozkłady **powstały w programie Excel** i w tym programie są edytowane, gdy trzeba wprowadzić poprawki. Projektantki zdecydowały, że będą bazowały na takim rozwiązaniu, projektując nowe rozkłady. To gwarantowało, że nie wzrosną koszty, ponieważ przedsiębiorca jest w stanie samodzielnie edytować i powielać dokument.

„Najbardziej zaskakujące w tej przygodzie było zaprojektowanie rozkładów jazdy w programie Excel."

Paulina Kosma, projektantka

Initial proposals

Adapting the project to the entrepreneur's actual financial potential was a challenge for the young designers. The timetables being used by the Municipal Services Department are printed in black ink using laser printers in the department's office. All the timetables **were drawn up in Excel** and edited in the same programme when information had to be changed or updated. The designers decided they would continue using the same software when they began to design new timetables. That guaranteed that costs would not rise, because the entrepreneur would be able to edit and print out the timetable independently.

"The most unexpected thing about this adventure was designing timetables using Excel."

Paulina Kosma, designer

Werfikacja projektu

Zespół projektowy przygotował także schemat, pokazujący trasy autobusów komunikacji miejskiej. Początkowo wydawało się, że bardzo funkcjonalnym rozwiązaniem będzie powiększenie na mapie centrum miasta.
Po rozmowach z mieszkańcami Cieszyna oraz turystami okazało się, że jest to niepotrzebne, natomiast **brakuje punktów orientacyjnych** – symboli najbardziej znanych miejsc w mieście.

Testing out the project

The design team also prepared a scheme which showed the local transport bus routes. Initially it appeared that an enlargement on the map of the town centre would be the most functional solution. However, after conversations with Cieszyn residents and tourists, it turned out to be unnecessary. It was, however, **lacking orientation points**: the symbols of the best-known places in the town.

Jesteś:

a. z Cieszyna
b. spoza Cieszyna

Zaznacz swój wiek:

a. do 18 lat
b. 19 – 25 lat
c. 26 – 59 lat
d. powyżej 60 lat

Jak często korzystasz
z komunikacji miejskiej?

a. od poniedziałku do piątku
b. w soboty i w niedziele
c. około 1,2 razy w tygodniu
d. około 1,2 razy w miesiącu

Skąd czerpiesz informacje dotyczące
kursowania autobusów?

a. przystanek
b. internet
c. inne.....

Czym różni sie przystanek **Słowicza** od **Słowicza NŻ**?

Wymień jeden przystanek przy drodze jednokierunkowej?

Jesteś na przystanku **Boguszowice** chcesz sie dostać na
przystanek **Bielska Motel**. Opisz swoją trasę, wymieniając nr linii.

Chcesz sie dostać z Pogwizdowa na Osiedle Podgórze.
Opisz swoją trasę, wymieniając nr linii.

Jedziesz linią 50 z przystanku **Szymanowskiego**
do przystanku **Bielska UŚ.** Ile przystanków mijasz po drodze?

Czy linie autobusowe wyjeżdżają poza granice Cieszyna?

Czy linie autobusowe łączą Cieszyn czeski i polski?

Ile jest linii przedstawionych na schemacie?

Wymień początkowy i końcowy przystanek linii 40 .

Co przedstawia ten znak?

Jakie punkty charakterystyczne, które ułatwiałyby orientację
w terenie, powinny znaleźć się na schemacie?

Ankieta dla użytkowników komunikacji miejskiej i potencjalnych przyjezdnych / A questionnaire for the transport users

Naniesienie poprawek

Ostatecznie zespół zaprojektował kolorowy schemat, na którym oprócz tras oznaczono także strefy biletowe oraz najważniejsze punkty w mieście. Zaznaczono także ulice jednokierunkowe. Z kolei czarno–białe rozkłady jazdy pozostały w wersji stworzonej w programie Excel – tak, aby pracownicy ZGK mogli zmieniać informacje, nie naruszając projektu.

Adjustments

Finally, the team designed a colour-coded scheme, on which travel zones and the most important points in the town were indicated, as well as routes. One–way streets were also indicated. Black and white versions of the timetables were created in Excel – in order that Municipal Services Department staff could update information without disrupting the design.

Zakończenie projektu

Projekt spotkał się z aprobatą przedstawicieli ZGK, został także zaprezentowany burmistrzowi Cieszyna. Wiele wskazuje na to, że zostanie wdrożony.

Completion of the project

The project met with the approval of Cieszyn Municipal Services Department staff, and was presented to the Mayor of Cieszyn. There is every chance it will implemented.

przystanek:
BOGUSZOWICE NŻ*

Objaśnienia znaków:

NŻ* – przystanek na żądanie
R – kursuje od poniedziałku do piątku, za wyjątkiem dni świątecznych
N – kursuje tylko w soboty, niedziele i święta
F – kursuje od pon. do pt. za wyjątkiem dni świątecznych, podjeżdża na przystanek Markłowice Fabryka
M – kurs wydłużony do Słowiczej
V – nie kursuje 25. XII, 1. I i I-szy dzień Świąt Wielkanocnych
T – kursuje w soboty
U – kursuje w niedziele i święta
B – kurs do Brzezówki
W – kursuje tylko w dni wolne od nauki szkolnej
H – kursuje tylko do przystanku Hajduka
S – kursuje tylko w dni nauki szkolnej
n – nie kursuje w Wigilię i Sylwestra
ś – kursuje tylko w niedziele i święta
– w dni wolne od nauki szkolnej autobus nie zatrzymuje się na p. Krasna Szkoła

30 kierunek: **Pogwizdów Bloki**

godz. odjazdów	trasa
5:33 R,F	Słowicza
6:32 R,F	Słowicza NŻ*
6:43 R	Mnisztwo
7:42 R	Orzeszkowej
8:07 R	Morcinka I
8:52 R	Morcinka II
9:27 R	Kossak
10:32 R	Hallera
11:47 R	ks. Tomanka
12:01 S,B	Puńcowska
12:52 R	Wyższa Brama
13:43 S,F	Plac Wolności
14:12 R,B	Garncarska
14:52 S	Kolejowa NŻ*
15:12 R	Liburnia Starostwo
15:52	Liburnia
16:12 R	Frysztacka Szkoła
16:52 S	Karolinka
17:22	Boguszowice
18:02 S	V **Boguszowice NŻ***
20:33 R,n	**Markłowice NŻ***
21:32 R,F,n	**Markłowice Lakiery**
22:17 R,n	**Markłowice Fabryka**
	Markłowice Sklep
	Markłowice OSP
	Pogwizdów I
	Pogwizdów II
	Pogwizdów Centrum
	Pogwizdów PKP
	Brzezówka
	Pogwizdów Bloki

32 kierunek: **Kaczyce Bloki**

godz. odjazdów	trasa
4:38 R	Słowicza
5:45 V	Słowicza NŻ*
6:50 V	Mnisztwo
8:30 V	Orzeszkowej
9:45	Morcinka I
11:15	Morcinka II
13:23 F	Kossak
14:30	Hallera
15:35	ks. Tomanka
16:35	Puńcowska
18:25 V	Wyższa Brama
19:25 V,m	Plac Wolności
21:38 N,V,n	Garncarska
	Michejdy
	Frysztacka Szkoła
	Karolinka
	Boguszowice
	V **Boguszowice NŻ***
	Markłowice NŻ*
	Markłowice Lakiery
	Markłowice Fabryka
	Markłowice Sklep
	Markłowice OSP
	Pogwizdów I
	Pogwizdów II
	Pogwizdów Centrum
	Pogwizdów PKP
	Pogwizdów Bloki
	Pogwizdów Kolonia I
	Kaczyce Kolonia
	Kaczyce Skrzyżowanie
	Kaczyce Lipki
	Kaczyce KWK
	Kaczyce Bloki

Projekt rozkładu jazdy / The timetable design

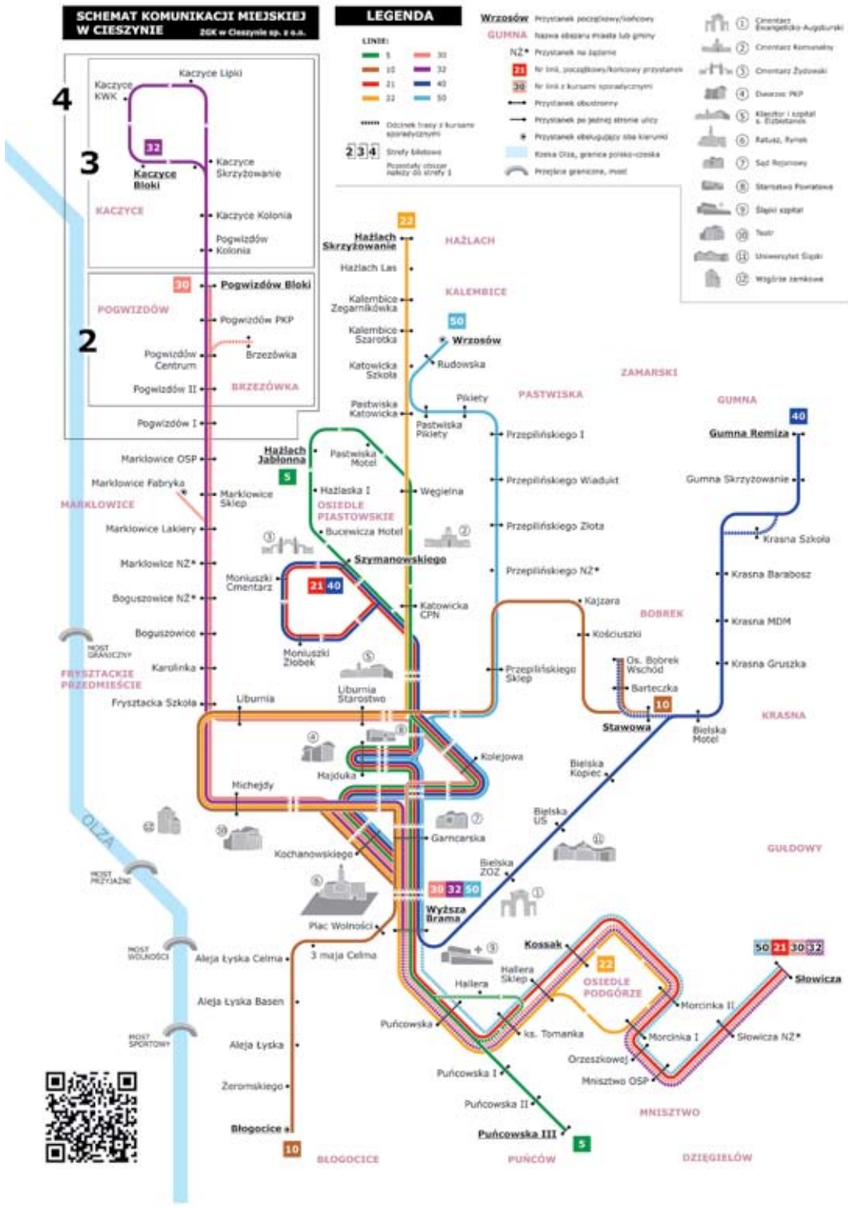

Projekt schematu linii autobusowych w mieście / The bus lines diagramme design

Z pamiętnika projektanta

Paulina Kosma – absolwentka Zespołu Szkół Plastycznych im. Juliana Fałata w Bielsku-Białej. Studentka ostatniego roku grafiki w Instytucie Sztuki w Cieszynie na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Projektuje plakaty, głównie o tematyce społecznej. Wiele z nich było prezentowanych na wystawach w kraju i za granicą, m.in. w Korei Południowej, Teheranie, Macedonii, Francji, Czechach. Obecnie zajmuje się projektowaniem graficznym dla firmy Paged Meble.

Alicja Bąk – w 2012 roku obroniła z wyróżnieniem dyplom licencjacki w Katedrze Projektowania Ergonomicznego w Krakowie pracą: *Urządzenie do rehabilitacji kończyn w obrębie szpitali*. Obecnie kontynuuje studia na Wydziale Form Przemysłowych w Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Autorka serii grafik wystawianych w galerii Schody oraz w Piwnicy pod Baranami w Krakowie.

Dominika Wójcik – w 2008 roku uzyskała tytuł licencjata na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na kierunku Socjologia Reklamy i Komunikacja Społeczna. Od 2010 roku studiuje wzornictwo na katowickiej ASP. Bierze udział w projektach społecznie zaangażowanych, m.in. w pierwszej edycji „Design w terenie!" w Mstowie. Uczestniczyła w warsztatach produktowych „Archeologia Fabryki" w Porcelanie Śląskiej.

Podczas pierwszego spotkania poznałam dwie zupełnie obce mi osoby, z którymi miałam pracować przez dziewięć miesięcy! Musiałyśmy poznać się nie tylko zawodowo, ale również prywatnie. Trzy dziewczyny z różnym doświadczeniem, z różnych uczelni, z różnych miast, z różnym charakterem – połączenie okazało się znakomite. Wiele nauczyła mnie praca w grupie. Odległości wymusiły rozmowy za pomocą Skype'a. Początkowo nie było to łatwe, ale z czasem taka forma komunikacji stawała się coraz bardziej naturalna. Nic jednak nie zastąpi bezpośredniego kontaktu. Kilkudniowe spotkania–warsztaty były nieocenione, pozwalały na intensywną pracę. Nauczyło to nas, że musimy szanować wspólny czas i wykorzystać go jak najlepiej. Bywało różnie, były momenty znużenia i zmęczenia zadaniem, ale na szczęście szybko wracała nam werwa do dalszej pracy.
| **Paulina Kosma**, projektantka

Dzięki pracy w zespole z Pauliną Kosmą, Dominiką Wójcik oraz naszą trenerką Justyną Kucharczyk rozwinęłam umiejętności z zakresu projektowania 2D oraz pracy w grupie. Pierwszy raz współpracowałam z przedsiębiorcą. Myślę, że dopiero patrząc z perspektywy czasu będę mogła ocenić na ile się rozwinęłam i wykorzystam w praktyce zawodowej nabyte umiejętności.
| **Alicja Bąk**, projektantka

Wiele razy słyszałam sformułowanie, że projektowanie jest jak góra lodowa, widać tylko jego czubek, ale wiele wysiłków, przemyśleń i prób jest niewidocznych dla użytkowników. Nasze zadanie szeroko wykraczało poza opracowanie graficzne rozkładów jazdy. Co było dla mnie trudne? Naszym partnerem w zadaniu była spółka komunalna. Jej szefowie nie

mogą swobodnie decydować w wielu kwestiach, m.in. dotyczących wydatków. Trudne było uporządkowanie wszystkich zgromadzonych przez nas informacji. ***Do niektórych naszych działań musiałyśmy powracać, ponownie je analizować, nanosić poprawki. Im bardziej poznawałyśmy naszego projektowego partnera, tym bardziej myślałyśmy tak jak on, a nie o tym, co dla użytkownika jest najlepsze.*** *Podsumowując, bardzo się cieszę, że wzięłam udział w tym projekcie, bo dużo się nauczyłam. Ale jestem również zmartwiona, bo zdałam sobie sprawę z trudności, z którymi jako projektantka jeszcze zapewne nie raz się spotkam.*

Dominika Wójcik, projektantka

Z pamiętnika przedsiębiorcy

Zakład Gospodarki Komunalnej w Cieszynie Sp. z o.o. – spółka komunalna, w której 100% udziałów posiada gmina Cieszyn. Zakład zajmuje się gospodarką odpadami, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, utrzymaniem cmentarzy komunalnych, a także **organizacją lokalnego transportu zbiorowego**.

Od początku ścierały się dwa odmienne podejścia do tematu. Dla projektantek ważny był system wizualizacji rozkładu jazdy – jego funkcjonalność, jednolitość, dostępność, a dla nas ważna była obsługa systemu – bezkonfliktowa, szybka, tania. Grupa projektowa musiała najpierw poznać, jak funkcjonuje komunikacja miejska, np. jakie są korelacje pomiędzy liniami, usytuowanie przystanków, aspekty własnościowe i prawne. My z kolei ***mieliśmy okazję popatrzeć na komunikację miejską oczami laików i użytkowników – obraz, jaki ujrzeliśmy, nie zawsze nam się podobał. Wspólnie nauczyliśmy się pokory wobec złożoności systemu, do którego należy zaliczyć także pasażerów, przewoźników, właścicieli przystanków, gminę, powiat... a także możliwości techniczne, organizacyjne oraz finansowe****.*

Roman W. Barcz, Wiceprezes Zarządu Zakładu Gospodarki Komunalnej w Cieszynie Sp. z o.o.

Z pamiętnika trenera

Justyna Kucharczyk – zajmuje się projektowaniem całościowej identyfikacji oraz systemów informacji wizualnej. Od 1997 roku jest asystentem w Pracowni Projektowania Form Przemysłowych ASP w Katowicach, a od 2001 roku kieruje Pracownią Projektowania Systemów Informacji oraz współprowadzi Pracownię Komunikacji Społecznej. Współtworzyła systemy informacji wizualnej m.in. dla portu lotniczego w Katowicach–Pyrzowicach, kompleksu Euro–Centrum, a także Akademii Ekonomicznej, ASP, Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach. Pracowała nad projektami miejskiego systemu informacji dla miasta Zawiercie oraz całościowej identyfikacji dla Parku Śląskiego w Chorzowie. Należała do zespołów opracowujących elementy informacji dla pasażerów KZK GOP oraz identyfikację dla firm i konkursów.

Projekt Wzorowe Śląskie to platforma ułatwiająca start młodym projektantom, brakujące ogniwo w procesie kształcenia i rodzaj parasola ochronnego zarówno dla przedsiębiorców, jak i startujących w zawodowym życiu designerów. Trudności, na jakie natrafia młody projektant zaczynając swoją karierę, jest bardzo wiele. Młoda osoba bez doświadczenia nie ma szans na sprawne i skuteczne doprowadzenie projektu do szczęśliwego końca. Brak umiejętności komunikacyjnych, pracy w zespole, niewypracowane standardy postępowania, a czasem i zachowania, są często przeszkodą i zniechęcają skutecznie do podejmowania kolejnych prób współpracy obie strony. Włączenie w proces – trenerów – stanowi bufor bezpieczeństwa i gwarantuje mniej bolesne przejście przez krytyczne momenty współpracy. Rola trenera nie ogranicza się bowiem do czuwania nad prawidłowym przebiegiem projektowania, ale można do niej zaliczyć również wspieranie i krytyczny feedback co do sposobu pracy, prezentacji, postawy i prowadzania projektu.

Ciekawe doświadczenie

Pomysł jest prosty, ale trudny – jak pokazuje doświadczenie. *Proces współpracy wymaga wiele delikatności, wzajemnego zrozumienia, określenia wspólnych celów i wypracowania zaufania. W takiej materii trudno się poruszać młodym ludziom, ale i przedsiębiorcom, którzy nie mieli doświadczeń współpracy z projektantami. Rozpoznanie wzajemnych kompetencji i owo zaufanie są kluczowe, podobnie jak nastawienie na osiągnięcie celu.*

Moje pierwsze zadania

– rozpoznanie kompetencji Pauliny, Ali i Dominiki;
– organizacja pracy oraz określenie zasad współpracy i początkowych zadań;
– praca nad zdrowymi nawykami biznesowymi u młodych projektantek;
– asekuracja zespołu i zleceniodawcy;
– osiągnięcie celu ku zadowoleniu obu stron, co może nastąpić dopiero po jakimś czasie;
– sprawdzenie, co jest rzeczywistą potrzebą zleceniodawcy i jakie ma możliwości.

Obawy i pytania

– czy zleceniodawca zaangażuje się ze zrozumieniem w proces, który rozpina się między modelem biznesowym a dydaktycznym?
– czy młode projektantki będą umiały współdziałać i czy wystarczy im determinacji i wnikliwości?
– jak przekonać przedsiębiorców do współpracy z projektantami i czy im zaufają?
– jak nie odzierając ze złudzeń i marzeń, hartować młodych adeptów?

Jakie widzę zagrożenia

Każda ze stron może wnieść pozytywne doświadczenie, ale też stanowić zagrożenie dla projektu. Jeśli w projekcie biorą odział dwie strony, to są dwie szanse i dwa zagrożenia. W wypadku, kiedy mamy cztery strony: organizatora, przedsiębiorcę, projektantów i trenera, ***szanse się dodają, a zagrożenia mnożą****.*

Określenie celów

- *dla projektanta: doświadczenie i „narzędzia” pracy, możliwość wdrożenia i perspektywa współpracy;*
- *dla zleceniodawcy: nowy produkt czy usługa, poszerzenie możliwości i doświadczeń, pozyskanie nowej perspektywy;*
- *dla trenera: praca na korzyść środowiska oraz poprawa jakości i komunikacji między stronami;*
- *dla organizatora: realizacja zadania, osiągnięcie wdrożeń, nawiązanie współpracy, praca na korzyść środowiska projektantów i przedsiębiorców.*

Napotkane trudności

Trudności wynikały z prostego faktu, że projektantki i trenerka przy tym zadaniu spotkały się po raz pierwszy i dodatkowo mieszkają daleko od siebie. W projekcie nie przewidziano formy i czasu na wzajemne poznanie, weryfikację podejścia do zadania i naukę wspólnej pracy, czego jak się okazało potrzebował każdy nowo powstały zespół. Ta grupa miała szczęście, bo uczestniczyła razem w warsztatach, co w znacznym stopniu wpłynęło na efektywność pracy. Jednak w trakcie całego zadania widoczne były przesilenia i kryzysy, ujawniające słabe punkty każdej ze stron. Kluczowy był moment, w którym projektantki zrozumiały, co stanowi ich zadanie. Trudne momenty wynikały z rozmycia odpowiedzialności, nieco szkolnego podejścia do pracy i do sposobu prezentacji oraz przygotowania materiałów. Zadaniem trenera było mobilizowanie wszystkich w dążeniu do osiągnięcia celu – rozwiązania służącego użytkownikowi, wygodnego, korzystnego dla zleceniodawcy i satysfakcjonującego projektantów.

Wnioski

Projektantki wielokrotnie pokonały swoje własne bariery, przechodząc na kolejne płaszczyzny pracy projektowej. Grupa wykonała zadanie dzięki zaangażowaniu, determinacji, nastawieniu na cel, pracowitości i umiejętnościom kreatywnego wykorzystania uwag. Kluczowe jednak wydaje się zrozumienie przez zespół projektowy celu Wzorowego, tego, że w głównej mierze jest on edukacyjny, nie komercyjny. Po czasie mogę stwierdzić, że dobrze zostały rozpoznane kompetencje i przydzielone zadania. Sądzę, że po doświadczeniach, które wynikają pośrednio lub bezpośrednio z Wzorowego Śląskiego – Paulina, Ala i Dominika będą pracować razem jeszcze wielokrotnie i mam nadzieję, że zleceniodawca wykorzysta powstałe projekty.

Justyna Kucharczyk, trenerka

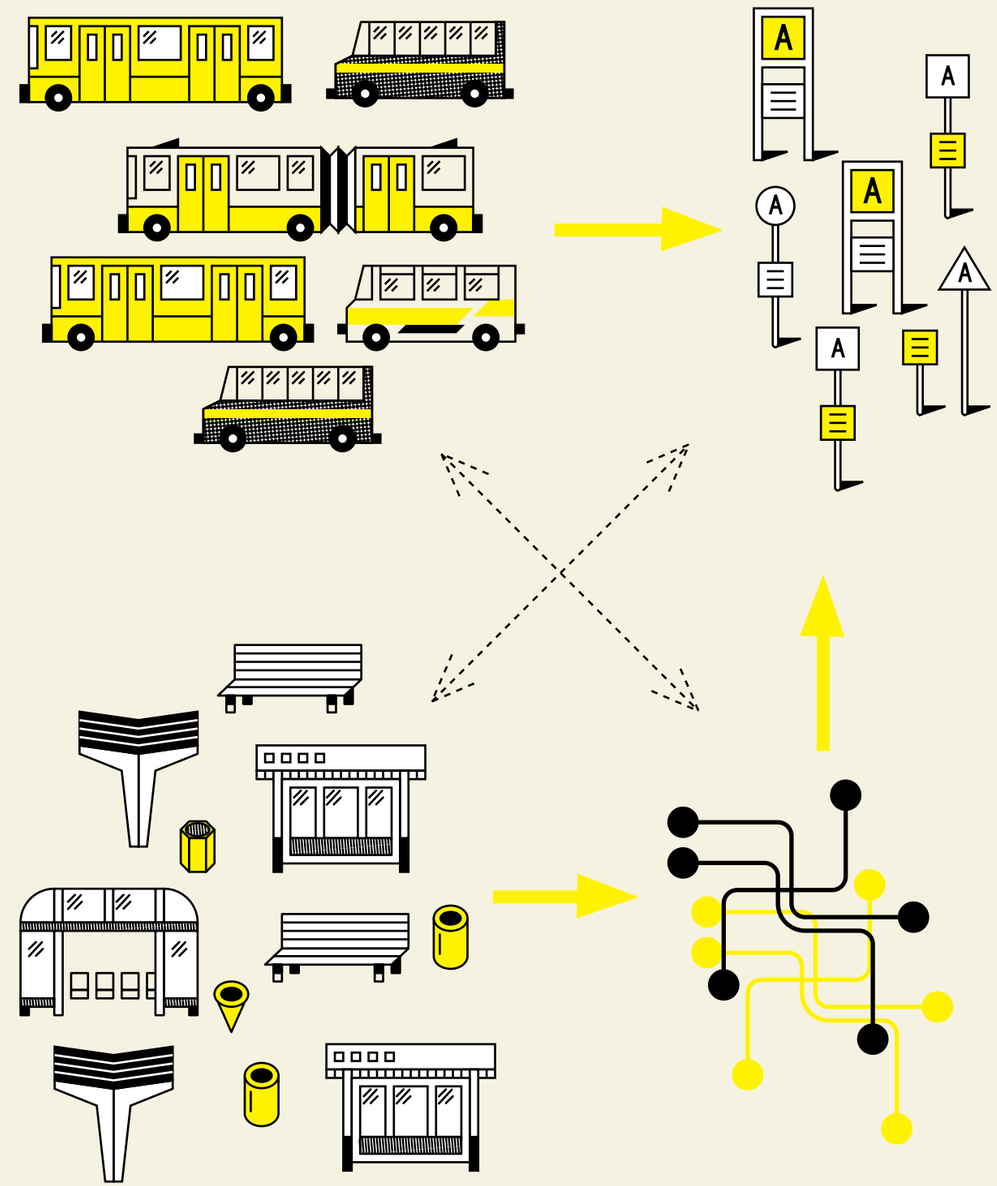

PROCES PROJEKTOWY NR 3

Wnętrze kolejowego wagonu pasażerskiego

DESIGN PROCESS NO. 3

The interiors of train compartments

Oczekiwania przedsiębiorcy
Firma VIS Systems zgłosiła się do programu Wzorowe Śląskie z nadzieją, że powstanie **projekt innowacyjnego wnętrza wagonu pasażerskiego**, który spełni oczekiwania współczesnych podróżujących.

Definiowanie potrzeby
Młodzi projektanci zaczęli pracę od spotkania z zespołem konstruktorów w firmie VIS Systems. Inżynierowie nakreślili cel projektu oraz opowiedzieli o regulacjach prawnych, które muszą być brane pod uwagę przy pracy nad wagonem pasażerskim. Zdefiniowano też charakter projektu, jego styl i wytyczne funkcjonalne.

Badanie
Zespół chciał dowiedzieć się więcej na temat standardu przewozu pasażerów w polskich pociągach, dlatego odwiedził jedną z bocznic kolejowych, gdzie miał szansę obejrzeć wykorzystywany tabor. Dzięki temu zebrał informacje na temat najczęściej stosowanych pomysłów, zarówno dobrze sprawdzających się, jak i mniej udanych. Inżynierowie przyjrzeli się tym rozwiązaniom pod kątem technologicznym. Jednocześnie interdyscyplinarny zespół starał się wcielić w role pasażerów i **określić problemy**, z którymi spotykają się podczas podróży. Projektanci przygotowali storyboardy pokazujące „trudne" sytuacje, **typu brak miejsca na większy bagaż** czy **zbyt mała przestrzeń osobista** przeznaczona dla każdego pasażera.

Badanie w terenie

The expectations of the entrepreneur
The company joined the Model Silesia programme in the hope that a design could be created for **an innovative interior of a train compartment**, which would fulfil the expectations of contemporary rail travellers.

Defining needs
The young designers began their work by meeting with a team of constructors from VIS Systems. The engineers outlined the goal of the project and talked about the legal requirements which have to be taken into consideration during work on a train compartment. The character of the project, its style and functional guidelines were also defined.

Research
The team wanted to know more about the standard of passenger compartments in Polish trains, so they visited a railway siding where they had the opportunity to look at the rolling stock in use. On that basis, they gathered information on the most commonly used ideas, both more successful and less successful ones. The engineers examined these solutions from the technical point of view. At the same time, the interdisciplinary team tried to examine the issue from the perspective of passengers and **define the problems** they encounter on journeys. On this basis, the designers prepared storyboards showing "difficult" situations, e.g. **the lack of space for large items of luggage** or **too little space for each passenger**.

Research in plein–air

Za problem uznali także fakt, że w wielu kursujących pociągach nie ma **żadnych komunikatów na temat kolejnych stacji**. Ich przemyślenia zweryfikowali pasażerowie, z którymi rozmawiali projektanci, by dowiedzieć się na ile trafnie zdiagnozowali problemy.

They also considered it a problem that a large number of trains have **no information about upcoming stations**. Their hunches were confirmed by the passengers with whom the designers talked in order to found out how accurately they had diagnosed the problems.

Wstępne propozycje

Po kilku tygodniach pracy zespół przedstawił pierwsze koncepcje wizualne wnętrza przedziału. Powstały także wstępne pomysły na projekt bardziej funkcjonalnego fotela oraz udogodnień związanych z oświetleniem i indywidualnymi stolikami. Okazało się, że zespół musi na tym etapie rozwiązać **wiele problemów natury technicznej**. Poza tym wstępny projekt ze względu na – zdaniem projektantów – zbyt krótki czas na przygotowanie, nie spotkał się z aprobatą zamawiającego. Projektanci musieli więc zweryfikować założenia i znaleźć bardziej wyrazisty charakter dla swojej koncepcji. Zespół nie znał się przed rozpoczęciem zadania, dlatego dodatkowym wyzwaniem było umiejętne podzielenie się pracą i werbalizacja koncepcji.

Initial proposals

After several weeks of work, the team presented their first visual concepts for the compartments' interiors. Preliminary ideas for a design for a more functional seats and conveniences linked to lighting and individual tables. It turned out that the team had to solve **many technical problems at this stage**. In addition, the preliminary project did not meet with the acceptation of the entrepreneur, although in the designers' opinions not enough time had been given to them. The designers then had to re-analyse their assumptions and find a more distinct character for their concept. The team did not know each other before the task began, for which reason the skilful division of tasks and the verbalisation of concepts was an additional challenge.

Pierwsze szkice / The first sketches

Weryfikacja projektu

Dobrym pomysłem okazał się wyjazd na targi kolejnictwa do Brna, dzięki któremu udało się przełamać impas. Projektanci, wraz z inżynierami z firmy VIS Systems, zyskali nowe spojrzenie i inspirację do poszukiwania rozwiązań trudności, jakie napotkali w projekcie.

Testing out the project

A trip to the rail transport trade fair in Brno, Czech Republic, turned out to be a good idea. This helped the team break its impasse. The designers and the engineers from VIS Systems gained a new perspective and inspiration to search for solutions to the difficulties they had encountered during the project.

Naniesienie poprawek

Zespół skupił się na pracy nad dwoma wnętrzami – przedziałowym wagonem pasażerskim drugiej klasy oraz bezprzedziałowym wagonem pasażerskim pierwszej klasy. Kilka miesięcy pracy nad różnymi rozwiązaniami zaowocowało nową propozycją fotela pasażerskiego. Fotel zaprojektowany przez zespół posiada **innowacyjny sposób otwierania podłokietników**, a przy siedzisku znajduje się panel sterujący osobistym oświetleniem. Ponadto każdy z użytkowników przedziału posiada **osobisty stabilny stolik**, na którym bez problemu może umieścić książkę, laptopa czy napój. Pod fotelami znajdują się kosze na śmieci. Każde miejsce jest **oznaczone w czytelny sposób**, zaś zestaw specjalnie zaprojektowanych **piktogramów** ułatwia odnalezienie komunikatów w przedziale. Z kolei w bezprzedziałowym wagonie wprowadzono innowacyjny projekt półki umieszczonej na różnych wysokościach – tak, by mogły z niej korzystać zarówno wysokie, jak i niskie osoby. Kolejne udogodnienia dla pasażerów to bardziej czytelne informacje o stacjach na pokonywanej trasie oraz **szafki na większy bagaż** zamykane na kod. Projektanci postanowili także ocieplić wygląd wnętrza, wykorzystując tkaniny z **tradycyjnymi motywami** inspirowanymi wzorem jodełki oraz koronką. Także użycie w projekcie naturalnych materiałów, np. drewna wykorzystanego m.in. do budowy ścianek przedziałowych ma sprawić, że wnętrze wagonu będzie bardziej przyjazne.

Adjustments

The team focussed its work on two interiors: a second–class carriage with compartments and a first–class open–plan carriage. Several months of work on various solutions resulted in a new proposal for a seat. The seat designed by the team had **an innovative way of folding open its elbow supports**, and included a panel by the seat to control an individual light source. Moreover, each user had **a stable**, **individual table** on which a book, laptop or drink could be placed with no difficulty. Waste bins were located beneath the seats. Each seat **was marked clearly**, while a set of specially designed **pictograms** helped passengers to find information within the compartment. In addition, in the open–plan carriage an innovative design for a shelf located at various heights in order that both tall and shorter individuals could use it was implemented. Other conveniences for passengers were more readable information about stations on the route being travelled and **lockers for large items of luggage** opened using codes. Designers also decided to make the interior's ambience "warmer", by using fabrics with **traditional motifs** inspired by a herringbone pattern and lace. In addition, the use in the project of natural materials like wood for constructing the walls of compartments was intended to make the carriage interior more user–friendly.

Zakończenie projektu

Firma VIS Systems zamierza wykorzystać stworzony projekt, startując do przetargu na realizację wnętrza wagonów pasażerskich. Projekt będzie przygotowany w wersji wykonawczej.

Completion of the project

VIS Systems intends to make use of the project, putting in a tender for the construction of passenger carriages. The project will be prepared in a finished version.

Szkice / Sketches

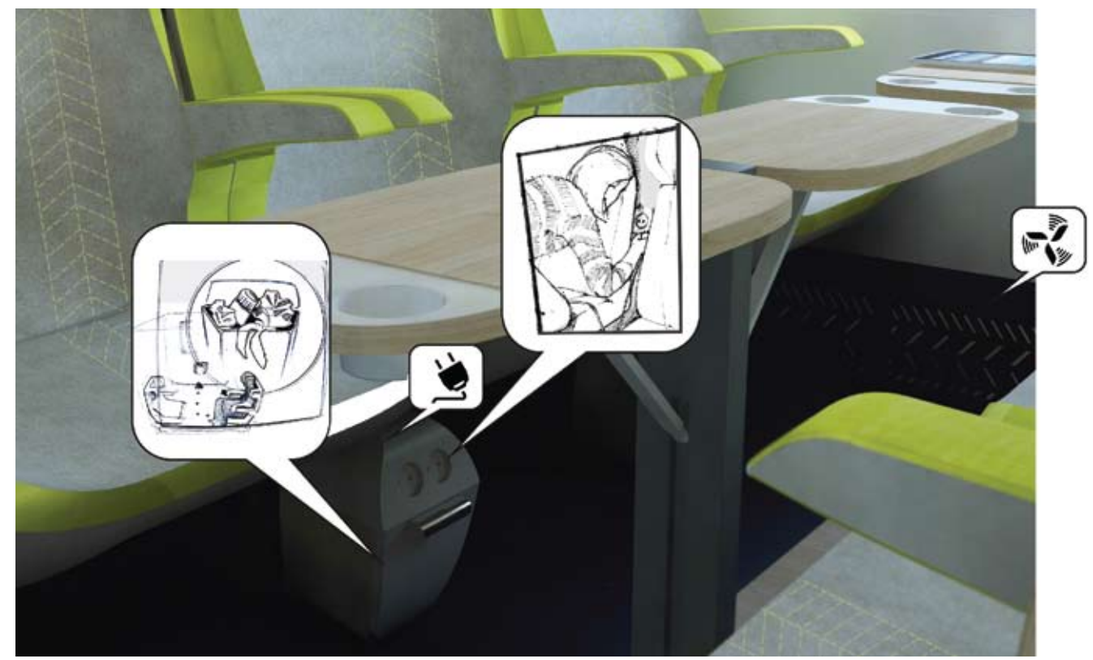

Rozwiązania funkcjonalne / Funkctional solutions

Wizualizacje / Visuals

Z pamiętnika projektanta

Sabina Knapczyk – absolwentka studiów licencjackich w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych na kierunku wzornictwo. Dyplom pt. *Odkurzacz kompaktowy 3.100*, który obroniła w Pracowni Rozwoju Nowego Produktu, został nagrodzony w konkursie *Graduation Projects*. Współpracowała z Zamkiem Cieszyn, realizując projekty zespołowe – *Uliczka Cieszyńskich Kobiet* oraz *Izba Cieszyńskich Mistrzów*. W 2010 roku zdobyła wyróżnienie w konkursie na logo UOKiK. Po studiach licencjackich odbyła staż w TRIADA Design oraz praktyki w Zelmer SA. Uczestniczyła w wielu wystawach oraz warsztatach.

Aleksandra Satława – studentka Wydziału Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, gdzie w 2012 roku obroniła licencjat serią siedzisk wykonanych w technologii formowania rotacyjnego. Odbyła staż w studiu projektowym TRIADA Design oraz praktyki w MH-art. Jest współautorką *Uliczki Cieszyńskich Kobiet* i *Izby Cieszyńskich Mistrzów*. W 2012 roku współtworzyła projekt *Dizajn w Zbiorniku* w *Bunkrze Sztuki* w Krakowie.

Marta Dziuba – w 2008 roku rozpoczęła studia na Wydziale Form Przemysłowych w Krakowie. Ukończyła je w 2012 roku obroną pracy licencjackiej *Fotel rehabilitacyjny*. W trakcie studiów rozpoczęła działalność związaną z mappingiem 3D. W 2011 roku współorganizowała I Pokaz Mappingu 3D, a rok później I Festiwal Mappingu 3D w Tychach. Od 2012 roku studiuje na Wydziale Architektury Wnętrz w Krakowie.

Maciej Niemiec – w 2012 roku obronił pracę licencjacką na kierunku wzornictwo przemysłowe w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Dyplom pt. S*tudium kształtu i barwy wozu tramwajowego w aspekcie modernizacji taboru* we współpracy z firmą Tramwaje Śląskie SA zrealizował z bratem Tomaszem Niemcem. Był stypendystą programu Erasmus w Saint-Etienne we Francji. Odbył staże w biurach projektowych Sokka oraz Dreikant.

Tomasz Niemiec – w 2008 roku rozpoczął studia na kierunku wzornictwo w Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Podczas studiów wyjechał na stypendium do ESADSE Saint–Etienne we Francji. Macierzystą uczelnię ukończył w 2012 roku. Pracę licencjacką pt. *Studium kształtu i barwy wozu tramwajowego w aspekcie modernizacji taboru* we współpracy z firmą Tramwaje Śląskie SA wykonał z bratem Maciejem Niemcem. Odbył staże w biurach projektowych Sokka oraz Dreikant, uczestniczy w wielu warsztatach.

Projekt Wzorowe Śląskie pozwolił na twardą konfrontację z rzeczywistością, ukazując jasne i ciemne strony pracy w zespole projektowym i współpracy z przedsiębiorcami. To bardzo ważne doświadczenie dla mnie – młodej projektantki, rozpoczynającej pracę w zawodzie. Projekt modernizacji wnętrz wagonów pasażerskich zaproponowany przez firmę Vis Systems z Gliwic okazał się dużym wyzwaniem, biorąc pod uwagę krótki czas realizacji i stopień komplikacji zadania, obwarowanego stosem norm i wytycznych.

Nie było łatwo, ale efekt daje satysfakcję. Istotnym elementem zadania była praca w sztucznie utworzonej grupie projektowej, nie mieliśmy okazji poznać się wcześniej. Jak wykazało doświadczenie, szczególnie ważny jest dobór osób w zespole, co w olbrzymiej mierze wpływa na jakość wykonywanych prac, poziom komunikacji, szczere relacje i ogólną atmosferę, a w rezultacie na końcowy efekt. Przede wszystkim ważne jest, by poziom odpowiedzialności i samodyscypliny u każdego członka zespołu był podobny. W przeciwnym razie, cały proces sprowadza się do nadwyrężania jednej osoby, której najbardziej zależy, by projekt wypadł pomyślnie. Tymczasem każdy z projektantów pracujący nad elementami wspólnego projektu, powinien mieć podobny wkład w pracę zespołu.

Pozornie błahym, przyziemnym problemem okazało się oprogramowanie. Każdy używał innego, co wprowadzało zamęt i wydłużało czas pracy nawet kilkukrotnie. Firma, z którą miałam okazję pracować, dała się poznać jako zaangażowana, pozytywnie nastawiona i gotowa na nowe pomysły. Zespół Vis Systems aktywnie uczestniczył w budowaniu założeń, większość koncepcji była dyskutowana podczas spotkań w siedzibie firmy i wideokonferencji (to bardzo wydajny i tani sposób na szybkie korekty). Trudność sprawił zbyt rozmyty zakres prac należących do projektantów i konstruktorów. Wniosek: współpraca z firmą powinna zacząć się od jasno ustalonych reguł – zakresu prac, kwestii prawnych, klarownej specyfikacji, realnego harmonogramu. Taki etap przygotowujący do zmierzenia się z zadaniem jest konieczny i na pewno zmniejsza ilość nieporozumień na linii projektant–konstruktor/technolog. Myślę, że każde z doświadczeń bardziej i mniej przyjemnych, jest dla mnie cenne i wykorzystam je w dalszej pracy projektowej.

Sabina Knapczyk, projektantka

Wzorowe Śląskie traktuję przede wszystkim jako przygodę. Projekt ten był dla mnie szansą na zdobycie nowych doświadczeń projektowych. Głównym atutem Wzorowego jest dla mnie możliwość realizacji projektu. Istotny jest dobór osób do współpracy – najlepiej, gdy projektanci znają się chociaż trochę. Trudno jest współpracować z osobami, które mają inny system pracy niż my. Do tego odległość wprowadza chaos. Trudnym zagadnieniem jest współodpowiedzialność – ciężko jest odpowiadać za błędy innych, szczególnie, jeżeli samemu włożyło się w projekt dużo pracy.

Marta Dziuba, projektantka

W pierwszej kolejności nasuwa mi się myśl: UDAŁO NAM SIĘ! To jest nasze grupowe oraz indywidualne zwycięstwo. Potrafiliśmy wsłuchać się w głos Pana Prezesa Huberta Stępniewicza, który nakreślił środowisko przyszłego projektu oraz zaproponowaliśmy idee, które dzięki wsparciu Pani Profesor oraz technologów firmy VIS Systems mają szansę na wdrożenie. Wiele godzin spędzonych przy stole, kartkach papieru, pisakach, komputerach przekształciło się na naszych oczach w klarowną koncepcję zmiany dotychczasowego wnętrza wagonu kolejowego.

Z ciekawością patrzyliśmy, jak pierwsze szkice ewoluują w modele trójwymiarowe, które poddawaliśmy krytyce aż do momentu, gdy byliśmy pewni, że takie detale jak zagłówek, podłokietnik czy kształt kosza są poprawne. Najwięcej trudu kosztował nas stolik.

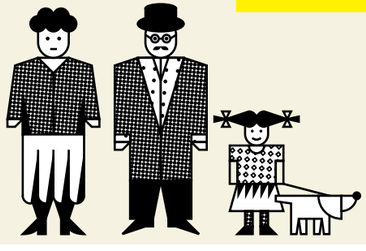

Jego ostateczny kształt pojawił się stosunkowo późno z uwagi na kolejne schody, które napotkaliśmy po stronie konstrukcji. Jego finalny kształt oraz nowatorski sposób składania jest naszym małym sukcesem współpracy z przedsiębiorcą. Ten przykład pokazuje, że w projekcie nie było rzeczy ważnych czy mniej ważnych. Na każdej musieliśmy się skupić oraz poprzez eliminację wątpliwości doprowadzić do ostatecznego kształtu. Każdy detal musiał być przemyślany, by zaproponować rozwiązania nie tylko ciekawe pod kątem projektowym, ale również przyjazne z punktu widzenia pasażera, czy rozsądne z punktu widzenia firmy.

Z drugiej strony mamy świadomość, że nie udało nam się uniknąć zagrożeń, które niesie ze sobą praca w grupie złożonej z osób pochodzących z różnych miast. Możemy zostać wypunktowani za brak koordynacji, czy opóźnienia w decyzjach. Jednak każdy z nas ma bardzo duży potencjał projektowy. Pewnie gdybyśmy spotykali się codziennie, w standardowym, ośmiogodzinnym czasie pracy, to jej efekty uzyskalibyśmy o połowę szybciej. Mamy jednak świadomość, że umiejętności zarządzania czasem w projekcie oraz komunikacji w grupie trzeba się nieustannie uczyć i nawet, jeśli teraz mieliśmy kłopoty, to w ostatecznym rozrachunku to doświadczenie wpłynie na nas i pomoże w przyszłych kontaktach każdego z naszej piątki. Program Wzorowe Śląskie dał nam możliwość konfrontacji wyobrażenia o własnym poziomie umiejętności współpracy w grupie z rzeczywistym stanem. Wiedza o własnych słabościach w pracy jest tak samo cenna, jak jej końcowy efekt.

Maciej Niemiec, **Tomasz Niemiec**, projektanci

Wzorowe Śląskie pokazało nam, że praca w dużej grupie bez wyraźnego lidera nie należy do najłatwiejszych. Tym bardziej, gdy każdy mieszka w innej miejscowości. Jednak największym problemem, jaki spotkał nas podczas zadania, były komplikacje techniczne związane z pracą w różnych programach. Konwertowanie i zamiana plików wymagały czasu i możliwości. Wynikały z tego nieporozumienia oraz nerwowa atmosfera w grupie. Nie wszyscy wywiązywali się z zadań. Dostarczanie materiałów na ostatnią chwilę lub po wyznaczonym przez członków grupy terminie doprowadzało do sytuacji konfliktowych oraz opóźniania pracy pozostałej części zespołu. Jako młodzi i „niedoświadczeni" projektanci nie określiliśmy zakresu pracy na początku zadania oraz tego, w którym momencie powinien skończyć się etap koncepcyjny.

Aleksandra Satława, projektantka

Z pamiętnika przedsiębiorcy

VIS Systems Gliwice – przedsiębiorstwo zajmujące się projektowaniem rozwiązań dla branży kolejowej. Spółka **modernizuje** również **istniejące wagony pasażerskie** oraz wdraża pomysły obniżające koszty utrzymania pojazdów kolejowych.

Współpraca z grupą młodych projektantów przy projekcie wnętrza wagonu pasażerskiego przyniosła zaskoczenie kreatywnością rozwiązań i wolnością myślenia. We współpracy przyjęliśmy formułę weryfikacji proponowanych rozwiązań pod kątem ich funkcjonalności. Idea nie była krępowana poprzez narzucone wytyczne, lecz dyskutowana. Wadą takiego rozwiązania była konieczność poświęcania dodatkowego czasu na wykonanie kolejnych wersji projektu. Stanowiło to szczególne wyzwanie w świetle zaangażowania większości członków zespołu w dzienne studia. Dodatkową ***barierą była odległość, uniemożliwiająca częste i regularne spotkania****, co powinno być podstawą w procesie rozwoju projektu tak złożonego, jak wnętrze wagonu.*

Hubert Stępniewicz, VIS Systems

Z pamiętnika trenera

Prof. Agata Danielak-Kujda – prorektor do spraw artystyczno-badawczych i naukowych Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, z którą jest związana zawodowo od 1988 roku. W 2003 roku obroniła pracę doktorską pt. *Siedzisko do pracy biurowej*, a w 2009 roku pracę habilitacyjną: *Projekt tramwaju niskopodłogowego i projekt małego autobusu miejskiego*. W latach 2005–2012 kierowała Katedrą Wzornictwa Przemysłowego na Wydziale Architektury Wnętrz i Wzornictwa w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Wśród wdrożonych prac jej autorstwa są zarówno kolekcje biżuterii, projekty armatury sanitarnej dla firmy Zucchetti czy lamp Magamago dla Tronconi, jak i tramwaj niskopodłogowy dla PESA Bydgoszcz, miejski JELCZ LIBERO dla firmy „Autobusy Polskie". W swoim portfolio ma również projekty: ekspozycji „Muzeum Cukrownictwa" dla Suedzucker Polska, pastorału, krzyża, orderów i sygnetów dla Zakonu Rycerskiego Św. Jerzego, czekoladek „Dove" (agencja PND Futura), a także długopisów „Macma" (Niemcy). Od 2010 roku jest członkinią zarządu Stowarzyszenia Projektantów Form Przemysłowych.

Projekt dla przedsiębiorstwa VIS Systems jest złożony i trudny. Wiedzieliśmy to od momentu zatwierdzenia jego wyboru. Chcę to podkreślić, gdyż problemy pojawiające się w trakcie realizacji zadania były właściwie nieuniknione. Dwa świetnie pracujące zespoły projektowe zostały połączone w jeden, ze względu na stopień złożoności zadania. Obie grupy nie znały się dobrze wcześniej. To oznaczało, że muszą poznać i dopasować swoje metody pracy. Przy niewielkim jeszcze doświadczeniu, spowodowało to pewne rozciągnięcie w czasie realizacji poszczególnych etapów projektu.

Na początku zaplanowane było zrealizowanie dwóch projektów równolegle: pierwszy został roboczo nazwany „wagonem marzeń", a drugi miał odpowiadać założeniu realistycznych możliwości i finansów. Szybko jednak okazało się, że byłyby do wykonania nie dwa, ale osiem projektów: wagonu bezprzedziałowego 1 klasy, wagonu przedziałowego 1 klasy, wagonu bezprzedziałowego 2 klasy, wagonu przedziałowego 2 klasy. I to samo dla Projektu 2. Grupa przedstawiła storyboardy mówiące o potrzebach pasażera. Uznano, że jest to najważniejsze i od tego należy rozpocząć. Zanim zaczęto projektować, grupa miała możliwość obejrzenia wszystkich jeżdżących w Polsce wagonów Intercity. Z analizy wynikło, że fotel pasażerski jest najważniejszym elementem, a chcąc uzyskać założone funkcje i wygląd, należy zaprojektować go od początku. Powstało wiele wstępnych projektów, łącznie z innymi elementami wnętrza. Ostatecznie wybrano fotel, który łączy dwa projekty w jednym i jednocześnie ma dwie wersje: dla 1 i 2 klasy. Następnie grupa przygotowała moodboardy mówiące o tym, jaki wygląd, charakter i nastrój chciałaby uzyskać. Na bazie tego powstały wizualizacje wnętrz wagonów.

VIS Systems nie miał doświadczenia w projektowaniu wzorniczym i ich komunikaty w sprawie decyzji, która wersja projektu ma być wybrana i dlaczego, nie były jasno sprecyzowane i opisane. To powodowało wątpliwości grupy, czy idzie w dobrym kierunku i burzliwe dyskusje na temat. Sporym plusem, wbrew temu, czego spodziewała się grupa, okazało się zaangażowanie i nieco dydaktyczne podejście szefa firmy. Między innymi dzięki temu w trudniejszych sytuacjach praca nad projektem posuwała się do przodu. Katowicka część grupy przez ostatni okres pracowała nad projektem w firmie. Zdecydowanie przyspieszyło to pracę ze względu na stały kontakt z konstruktorami i ich pomoc oraz weryfikację pomysłów, jednak krakowska część grupy poczuła się odsunięta od podejmowania decyzji, głównie w sprawie modyfikacji ich wstępnych projektów. Zapewne tak było, jednak mam nadzieję, że uświadomiło to uczestnikom projektu, jak ważne jest zarządzanie projektem w kontekście współpracy w grupie. Pomimo tego, że zadanie zostało bardzo mocno okrojone, stopień skomplikowania był zbyt duży jak na czas, w jakim było realizowane. Taka sytuacja nie sprzyjała kolektywnym decyzjom. W grupie zabrakło lidera. Na realizację zadania było zdecydowanie za mało czasu. Brak stałego kontaktu w grupie, ciągłe oczekiwanie na prace drugiej części grupy, inne zajęcia i mało wymierna korzyść z punktu widzenia młodych projektantów to chyba główne minusy realizowanego projektu. Chyba nikt z nich nie zdawał sobie sprawy, jak wiele czasu im to zajmie. Czynnikiem, który fatalnie wpływał na postępy w projekcie był brak sprzętu komputerowego i kompatybilnego oprogramowania. Projektanci korzystali z prywatnego sprzętu i różnych programów w niekomercyjnych wersjach.

Bardzo trudne docieranie się współpracy pomiędzy grupą krakowską i katowicką spowodowało, że uczestnicy projektu właściwie do końca nie osiągnęli pełnego porozumienia. Moje starania skupiały się na zaproponowaniu poszczególnym członkom grupy takiego zakresu zadań, aby uzupełniali się i nie wchodzili sobie w kompetencje. Początkowo idea była taka, aby obie części grupy realizowały dwa odrębne projekty, tzw. wagon marzeń i wagon do wdrożenia od zaraz. Niestety, trzeba było z części zamierzeń zrezygnować ze względu na brak czasu. Zrezygnowano z „wagonu marzeń", lecz pewien podział pozostał, jedna część grupy projektowała bezprzedziałowy wagon klasy pierwszej, a druga

przedziałowy wagon klasy drugiej. Podział ten dotyczył jednego projektu, więc konieczne były wspólne decyzje dotyczące przede wszystkim konstrukcji fotela, listwy oświetleniowej i stolików, ale ostatecznie i wszystkich innych elementów wnętrza. Wszystkie te elementy były stale konsultowane i czasem obalane przez konstruktorów. Cała grupa projektantów wytrwała do końca projektu Wzorowe Śląskie, lecz nie jest to na pewno koniec projektu wnętrza wagonu.

Ostatecznie projekt ciągle jeszcze zawiera szereg rozwiązań wymagających dopracowania lub wręcz opracowania ich od nowa, z wielu pomysłów trzeba było zrezygnować, niektóre mogą zostać odrzucone po wnikliwszej analizie jako niezgodne z kartami UIC. Jest jednak opracowany w miarę możności całościowo. Projektanci przeanalizowali szereg sytuacji eksploatacyjnych, jakim poddawany jest kolejowy wagon osobowy w czasie swojego długiego życia. Wizualizacje, które pokazują wynik tej pracy mam nadzieję posłużą firmie jako dopełnienie całego opracowania dla przewoźnika.

Agata Danielak-Kujda, trenerka

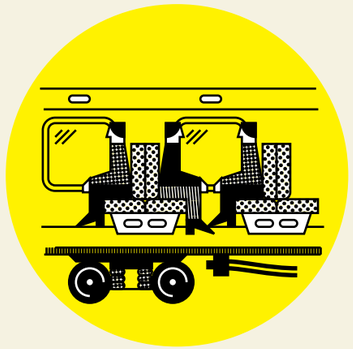

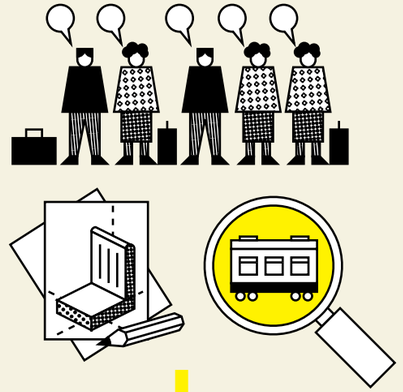

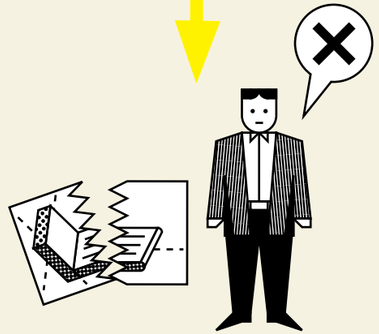

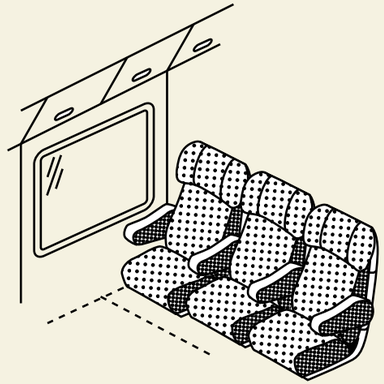

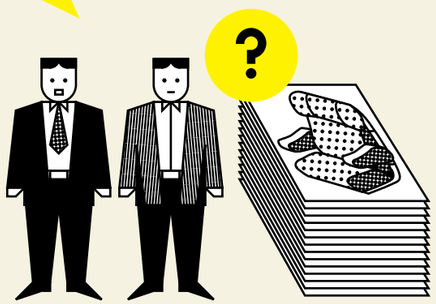

PROCES PROJEKTOWY NR 4

Kolekcja produktów tekstylnych dla dzieci

DESIGN PROCESS NO. 4

The collection of textile products for children

Oczekiwania przedsiębiorcy
Przedsiębiorca sprecyzował swoje oczekiwania w briefie projektowym licząc, że powstanie **koncepcja nowej marki** oraz kolekcja nietuzinkowych produktów codziennego użytku dla całej rodziny.

Definiowanie potrzeby
Wynikiem pierwszych spotkań zespołu projektowego z przedsiębiorcą jest decyzja, by skupić się na **tekstyliach dla dzieci** i stworzyć takie projekty, które będą mogły towarzyszyć domownikom nie tylko w najmłodszych latach. Tekstylia dla dzieci wydają się być bardziej nośną marketingową ofertą, dającą większą szansę zaistnienia na rynku nowej marce.

Badania
Zespół projektowy, na prośbę trenerki, przeprowadza badanie rynku. Projektanci przeszukują Internet, zapoznając się z ofertami popularnych polskich i zagranicznych firm z branży dziecięcej. Oprócz tego czytają wnikliwie fora internetowe dla rodziców. Swoje odkrycia konsultują z przedsiębiorcą podczas pierwszych spotkań, które w początkowym etapie prac odbywają się regularnie prawie co tydzień. Projektanci sprawdzają także materiały dostępne na rynku, zwłaszcza te innowacyjne, ich próbki lub zdjęcia przywożą na spotkania.

The expectations of the entrepreneur
The entrepreneur defined his expectations in a project brief, hoping it to result in **a concept for a new brand** and a collection of unconventional products for everyday family use.

Defining needs
The result of the first meetings of the design team with the entrepreneur was the decision to focus on **textiles for children**, and create designs which would be able to accompany members of the family beyond their earliest years. Textiles for children seemed to be a better marketing proposition, giving a greater chance for establishing a presence on the market.

Research
The design team, on the request of the trainer, carried out market research. The designers searched the Internet, becoming acquainted with the products of popular Polish and foreign brands in the children's segment. Apart from that, they thoroughly read online forums for parents. They presented their discoveries to the entrepreneur during the initial meetings, which in the initial phase took place regularly, almost once a week. The designers also checked materials available online, particularl y innovative ones, and brought samples and photos of them to meetings.

Modelowanie

Making the mock–ups

Wstępne propozycje

Projektanci szyją pierwsze prototypy zwierzątek, które miałyby się stać „twarzą" marki, oprócz tego wyszywają, nadrukowują, farbują tkaniny, by pokazać przedsiębiorcy swoje pomysły oraz możliwe do zastosowania techniki. Intensywność badań sprawia, że wciąż pojawiają się nowe pomysły na produkty, co nie prowadzi do sprecyzowania kierunku działań w procesie projektowym. Rodzi się kilka pomysłów na **bohatera marki**, którym ma być pies. Jego wizerunek ma pojawiać się na wszystkich produktach, w logotypie, ma być bohaterem bloga i komiksów. Grupa pracuje też nad koncepcjami produktów, czego nie ułatwiają problemy komunikacyjne w zespole. We wrześniu, za porozumieniem stron, z zespołu odchodzi jedna z projektantek.

Initial proposals

The designers made the first prototypes of the toy animals which would become the "face" of the brand. Apart from that, they were embroidering, printing images on textiles, and dyeing them, in order to show the entrepreneur their ideas and the techniques that could be used. The intensity of the research meant that new ideas for products kept appearing, which prevented a narrowing down of the direction in the design process. Several ideas for **the central character of the brand**, which was supposed to be a dog, were put forward. An image of the dog is supposed to appear on all the products and on the logo; and he is supposed to be the central character of a blog and a comic. The group also worked on concepts for the products, which was not helped by communication problems in the team. One of the designers left the team in September, by mutual agreement.

Modele i szkice

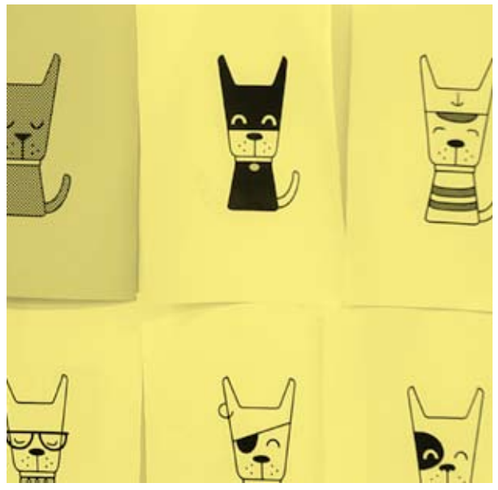

Models and sketches

Dyskusja na temat projektów / Discussion about the project

Weryfikacja projektu

Zespół na każdym etapie procesu prezentuje przedsiębiorcy jak postępują prace nad projektami graficznymi oraz koncepcje wstępne produktów dla dzieci: **pościeli**, **maty edukacyjnej**, **funkcjonalnego ochraniacza dla niemowląt**. Ponieważ pomysły wydają się spełniać oczekiwania, projektanci kontynuują prace. Rozwijają dwie wybrane linie graficzne o przykłady animacji psa i wzory na tkaniny. Równolegle poszukują innowacyjnych materiałów, które nadawałyby się do wykorzystania w branży tekstylnej.

Testing out the project

At each stage, the team presented the entrepreneur with various designs for products for children: **bed linen**, **educational mats**, and **a safety basket for babies**. The entrepreneur seemed happy with the results, and the designers continued to work. They developed two selected graphic lines based on examples of an animation of the dog and patterns for the fabrics. They also searched for innovative materials to use in the textile branch.

Naniesienie poprawek

Część graficzna projektu zostaje doprowadzona do etapu prezentującego w pełni możliwości rozwoju obu proponowanych dla nowej marki linii. W tym punkcie prace nad grafiką zostają wstrzymane do czasu dopracowania koncepcji trzech wybranych produktów projektowanej kolekcji. Koncepcja ochraniacza, do której zespół i trener ma największe przekonanie, zostaje odrzucona przez przedsiębiorców na rzecz maty edukacyjnej. Zbyt szeroki zakres prac oraz nieporozumienia dotyczące

Adjustments

Part of the graphic project was developed to a stage which presented the full potential of the two lines suggested for the new brand. At this point the work on the graphics stopped while the concepts for the three chosen products of the collection were worked on. The concept of the safety basket, which the team and trainer were most convinced about, was rejected by the entrepreneurs in favour of work on the educational mat. The wide range of work and the misunderstandings

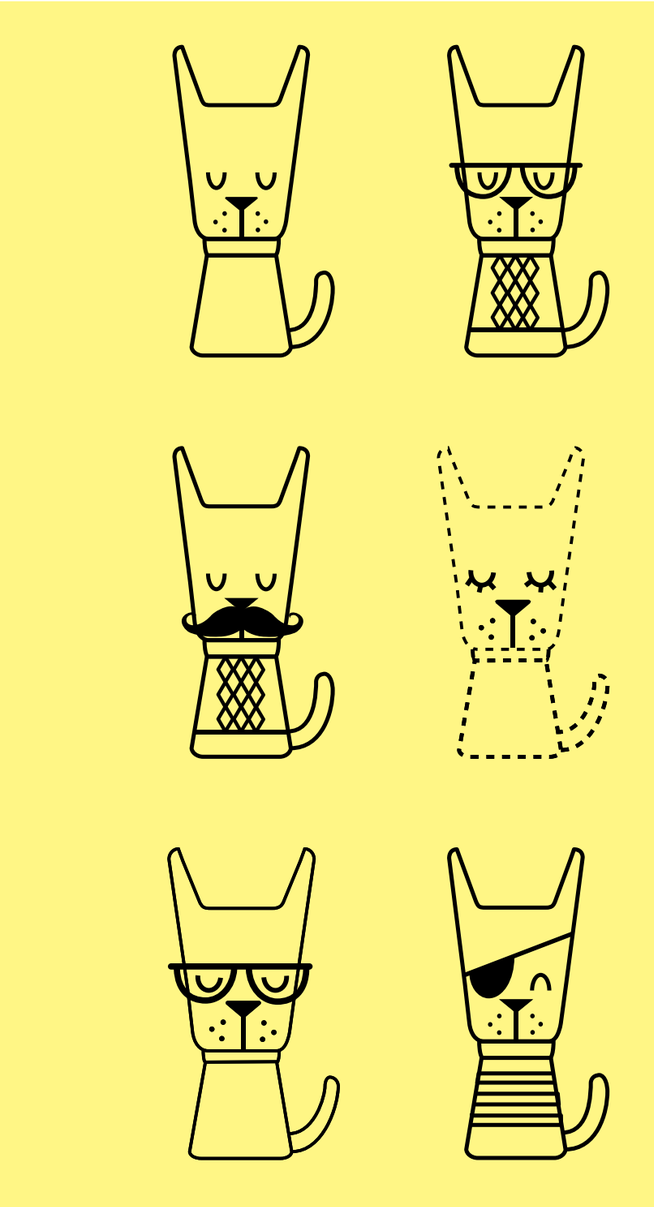

Bohater marki / The central character of the brand

Projekt wzorów na pościel / Sheets patterns design

ewentualnego wdrożenia projektów znacząco spowalniają prace. W zespole toczą się dyskusje nad wyborem projektów: czy pracować nad tymi, które chce przedsiębiorca, choć nie ma pewności, że je wdroży, czy też nad tymi bardziej innowacyjnymi, które warto byłoby pokazać na wystawie i mieć w portfolio? Ostatecznie pojawia się propozycja zakupu przez przedsiębiorców jednej z linii graficznych, a w ramach programu Wzorowe Śląskie rozwijania maty edukacyjnej.

Zakończenie projektu

W ostatnim etapie procesu projektowego, gdy ma dojść do podjęcia ostatecznych decyzji dotyczących ukończenia konkretnych projektów, dochodzi do poważnego **kryzysu w komunikacji** pomiędzy projektantami a przedsiębiorcą. Konflikt wywołują niejasności finansowe związane z odkupieniem projektów oraz planowanym wdrożeniem wybranego projektu. Nieporozumienie udaje się wyjaśnić. Do wdrożenia zostaje wybrana tylko **graficzna część projektu** – wzór graficzny i historia psa, który ma być bohaterem marki. Zadania podejmuje się tylko jedna projektantka. Jej zadaniem będzie dopracowanie grafiki. W grę wchodzi również przygotowanie modelu wystawowego maty edukacyjnej. Praca nabiera ponownie rozpędu, otwierając drogę do dalszej współpracy przedsiębiorcy z projektantką, również po zakończeniu programu Wzorowe Śląskie.

about the possible implementation of projects slowing down the work. At working meetings were ceaseless discussions about what they ought to be focussing on, and which design they ought to select. The ones the entrepreneur wanted (although it was not certain if he would put them into production) or the more innovative ones, which would be worth showing at an exhibition and have in a portfolio? Finally, there was a proposal that the entrepreneurs would purchase one of the graphic lines on a commercial basis, and within the preliminary project of the Model Silesia project, finance the development of the educational mat.

Completion of the project

During the last stage of the design process when the final decisions concerning the completion of specific designs were due to be taken, a serious **crisis** occurred regarding communication between the designers and the entrepreneur. The conflict resulted from financial ambiguities linked to purchasing the designs and the planned roll-out of the selected design. The misunderstanding was cleared up. Only **the graphic part** of the project was selected to be marketed: the development of the graphic patterns and the story of the dog – the “face” of the brand. Only one designer continued working with entrepreneur. Her task was to develop the graphics. Preparing an exhibition model of the educational mat was also taken into consideration. The work picked up momentum again, which made collaboration between the entrepreneur and the designer possible, and continued after the Model Silesia was over.

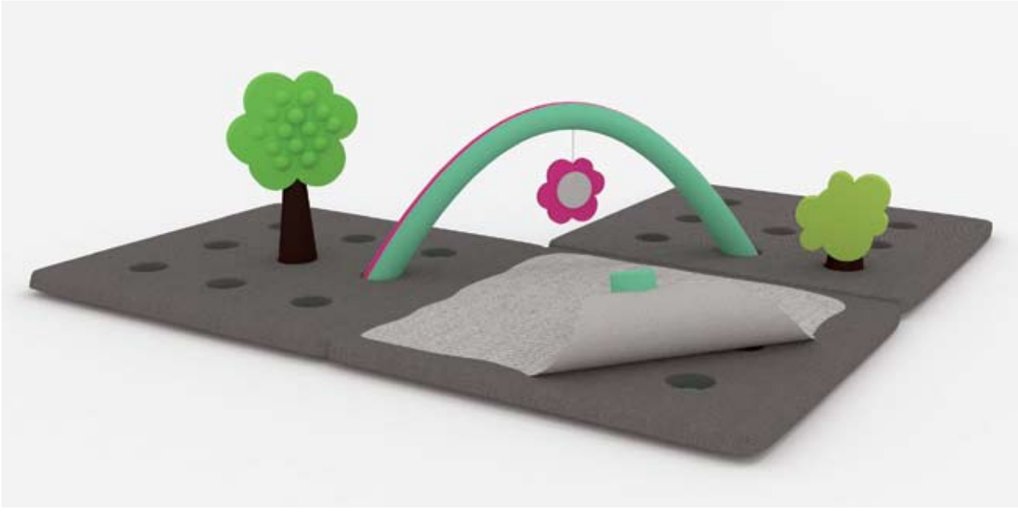

Projekt maty edukacyjnej / Education map design

Z pamiętnika projektanta

Martyna Ochojska – studentka wzornictwa przemysłowego na Wydziale Projektowym katowickiej Akademii Sztuk Pięknych. W ramach wymiany studenckiej ukończyła semestr na kierunku product design na Sheffield Hallam Universum w Wielkiej Brytanii. Praktyki zawodowe odbyła w biurze projektowym CODE architecture & design.

Łukasz Roth – absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie: ukończył studia magisterskie na wydziale Wzornictwa Przemysłowego, studia licencjackie na kierunkach intermedia oraz projektowanie mody. W 2010 roku studiował na Uniwersytecie Aalto w Helsinkach na wydziałach: Media Lab, Industrial Design oraz Fashion Design. Jego projekt dyplomowy mobilnego stanowiska pracy jest wdrażany w firmie Pajak Sport z Bielska-Białej.

Dla mnie największą korzyścią tego projektu była możliwość współpracy z aktywnym zawodowo projektantem i korzystanie z jego doświadczeń. Godziny spędzone na rozmowach dotyczących koncepcji owocowały dodatkową wiedzą technologiczną.
Ale Wzorowe Śląskie to projekt, który przede wszystkim miał nas nauczyć współpracy z przedsiębiorcami. Myślę, że na wiele rzeczy nie byliśmy gotowi, ale pokazuje to, jak wiele musimy się jeszcze od siebie nauczyć. Korzyści, które miały płynąć z projektu okazały się być inne niż zakładaliśmy, ale uważam, że doświadczenie, które zdobyliśmy w przyszłości może okazać się bardzo pomocne.

Martyna Ochojska, projektantka

Z pamiętnika przedsiębiorcy

Novus – firma jest **debiutantem w branży tekstyliów** dla dzieci. Jest to mikroprzedsiębiorstwo, zatrudniające dwie osoby. Ich dotychczasowe doświadczenie to handel sprzętem i tekstyliami górskimi, głównie w Internecie, czym zajmują się od 2003 roku. W poprzednich latach właściciele brali udział w wielu przedsięwzięciach handlowych i międzynarodowych imprezach targowych, dzięki czemu zdobyli liczne kontakty handlowe, zarówno w kraju, jak i zagranicą (głównie Szwajcaria, Niemcy, Czechy).

Dobry projekt, spełniający oczekiwania przedsiębiorcy, oferowany na przyjętych od początku zasadach – zostanie z pewnością wdrożony. Ale nadawanie przedsięwzięciu charakteru komercyjnego, a założenie i cel są zupełnie inne, musi powodować konflikt. Obecnie projekt skonstruowany jest w sposób, który w pełni zabezpiecza interesy przedsiębiorcy, a nie gwarantuje żadnych materialnych korzyści dla projektantów – wyraźnie widać, że inne związane z promocją, praktyką, czy też uczestnictwem w swoistym stażu nie są wystarczające. Co więcej – ta druga wartość powinna zostać określona również na początku, podczas dokładnego określania celów. Tylko w takiej sytuacji mamy gwarancję, że czas i energia zostaną przeznaczone na prace projektowe i tylko na prace projektowe. Eksperci, oprócz merytorycznej wiedzy w danym zakresie, powinni

się wykazać umiejętnościami związanymi z prowadzeniem projektów. Dla wszystkich musi być jasne, że to oni prowadzą ten projekt, zarządzają ludźmi, pilnują terminów, realizacji poszczególnych etapów, a przede wszystkim realizacji wyznaczonych celów. To jest bardzo ważne.

Michał Niemiec, właściciel firmy Novus

Z pamiętnika trenera

Renata Kalarus – w 1997 roku ukończyła Wydział Form Przemysłowych Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Po studiach współpracowała z firmą IKER, odpowiadając m.in. za kształtowanie wizerunku, wdrożenia nowych produktów oraz budowę sieci handlowej. W 2006 roku otworzyła w Krakowie własne studio METAFORMA i współpracuje z najbardziej uznanymi polskimi oraz zagranicznymi firmami produkującymi artykuły wyposażenia wnętrz. W swoim dorobku posiada m.in. godło ProDECO 2006 za najlepszy mebel do siedzenia, przyznany przez ELLE Decoration zaprojektowanej dla NOTI sofie BIBIK Loft. W 2007 roku produkowane przez NOTI krzesło COMMA otrzymało nagrodę HenkelArt Award 2007, a rok później zostało nagrodzone prestiżowym – Red Dot Award 2009 Honourable Mention 2009.

W oparciu o brief zespół projektowy dostaje od przedsiębiorcy zlecenie zaprojektowania postaci psa – głównego bohatera dla nowej marki. Po dwóch tygodniach jako efekt swojej pracy jeden z projektantów prezentuje przedsiębiorcy na rysunku… sowę. Jedną, jedyną, bardzo ładną. Do psa „nie miał przekonania". Druga osoba pokazuje selekcję przedstawień graficznych psów znalezionych w internecie. Kolejna prezentuje autorskie pomysły, z których można wybrać co najmniej trzy atrakcyjne propozycje do dalszego opracowania… Pierwsze proste zadanie, trzy różne odpowiedzi, trzy różne postawy członków zespołu, które na wstępie definiują wszystko… Ten schemat będzie konsekwentnie powtarzał się do końca.

Niedoświadczeni w pracy z projektantami przedsiębiorcy i niedoświadczeni w pracy z przedsiębiorcami projektanci. Nieznający się wzajemnie, niezgrani, tego jako przyszły trener się nie spodziewałam. Nie brałam pod uwagę współpracy z rozczarowanymi, niechętnymi do pracy za darmo, za każdym razem podkreślającymi swój nadzwyczaj cenny czas młodymi ludźmi. Początkującymi projektantami, którzy spodziewali się ugruntowanego na rynku przedsiębiorcy dysponującego określoną technologią, a nie przedsiębiorcy, który ma jeszcze niedoprecyzowane plany wejścia na rynek z nową marką.

Efekty projektu oraz przebieg prac w stosunku do czasu i energii, jaką w niego zaangażowałam, są dla mnie dalece niesatysfakcjonujące. Moja rola od końca I etapu sprowadzała się głównie do podrzucania pomysłów i rozwiązań oraz namawiania coraz bardziej sfrustrowanego zespołu do kontynuowania pracy projektowej w założonym, a zbyt ich zdaniem szerokim zakresie. „Prośbą lub groźbą", bo żadnymi innymi narzędziami służącymi do mobilizowania projektantów i egzekwowania poleceń jako trenerka nie dysponowałam. Odnoszę wrażenie, że w tym zadaniu, w jego obecnym kształcie więcej do zrobienia miałby psycholog biznesu, niż projektant–praktyk. A ilość problemów, które pojawiły się do przeanalizowania przy okazji projektu, starczyłaby pewnie na doktorat…

Najistotniejsze kwestie utrudniające pracę:

– brak precyzyjnego określenia w umowie tematu i zakresu pracy
Sądzę, że na przyszłość warto byłoby ustalić już na etapie konkursu, co przedsiębiorcy chcą uzyskać dzięki udziałowi w projekcie. Spisać założenia projektowe i dołączyć je w formie załącznika do umowy. Zakresu pracy nie powinien określać trener, bo ani sam za to nie płaci, ani tego sam nie wdroży. Nie może więc niczego gwarantować. Trener nie jest stroną umowy ani z projektantami, ani z przedsiębiorcami. Trener dostaje od Zamku wolną rękę w sposobie prowadzenia procesu projektowego, ale realnie może tylko zlecić co uważa, podrzucać pomysły i rozwiązania, bez wpływu na to, co i czy w wyniku tego zostanie wykonane przez zespół.

– długi czas trwania projektu
Tyle miesięcy pracy dla młodych ludzi to w praktyce zbyt długi okres czasu. W momencie kiedy pracują bez pewności, że ich projekt będzie przez przedsiębiorców wdrożony, trudne staje się do utrzymania ich zaanagażowanie w sprawę. Powtarza się w kółko absurdalne hasło: „7 miesięcy pracujemy za darmo", choć realnie w przypadku naszego zespołu, poza częstszymi niż przewidywał harmonogram spotkaniami, normalnej pracy projektowej zebrałoby się po tym czasie na 7, w porywach do 14 dni i nie odbywała się ona w pełni za darmo.

– praca na odległość
Praca na odległość, to duży problem dla obcej sobie zupełnie grupy ludzi. Sprawdza się, kiedy po obu stronach spotykają się albo zgrani ze sobą twórcy, albo doświadczeni profesjonaliści, a w projekcie to skrajnie nie ten przypadek.

– niepewna, aż do końca trwania projektu, kwestia otrzymania jakiegokolwiek wynagrodzenia od przedsiębiorcy
Sytuacja daleka od wzorcowo rynkowej. Przygoda dla przedsiębiorców, do niczego ich nie zobowiązująca z jednej strony. Z drugiej, nieustające przekonanie projektantów, że pracują bez umowy, podczas gdy pracują na bazie umowy z Zamkiem, którą własnoręcznie podpisali. Silne przekonanie, że ich praca nie jest szanowana, a im więcej z siebie dają, tym więcej przedsiębiorcy dostają za darmo i tym mniej tę pracę szanują. Przekonanie graniczące, w przypadku jednej osoby, z obsesją na punkcie bycia naiwnym młodym projektantem, którego wszyscy chcą oszukać i wykorzystać, połączone z idealistycznym wyobrażeniem o tym, jak powinien zachowywać się i reagować „prawdziwy" przedsiębiorca… Może przedsiębiorca, tak jak dopominał się o to jeden z projektantów w moim zespole, powinien deklarować chęć podpisania umowy (lub nie) na wybrany projekt na zamknięcie 1 etapu projektu? Kiedy już ma orientację, czego może się dalej od przydzielonego mu zespołu spodziewać? Może na tym etapie, jeśli nie za całość, mógłby płacić za wybrany do drugiego etapu projekt część wynagrodzenia, a drugą, za przekazanie praw autorskich na koniec całego projektu tylko w przypadku decyzji o wdrożeniu?

– brak narzędzi dających trenerowi realny wpływ na postępowanie członków zespołu projektowego

Większość działań trenera, w przypadku mojego zespołu, koncentrowała się na zachęcaniu i motywowaniu projektantów do systematycznej pracy. Zgodnie z regulaminem tylko brak obecności może być powodem do wyciągania konsekwencji. Może trener, będący najbliżej zespołu, by mieć realny wpływ na obrót spraw, powinien wspólnie z przedsiębiorcami decydować o niekoniecznie równym podziale wynagrodzenia pomiędzy projektantów i to powinno znaleźć się w umowie?

– zespół złożony z nieznanych sobie wcześniej, niesprawdzonych w boju osób

Różne zaangażowanie „skazanych" na siebie projektantów... utrudniające stworzenie sprawnie funkcjonującej grupy projektowej. Czy nie lepsze efekty przyniosłoby w przyszłości wybranie ze zgłaszających się do projektu „funkcjonujących" już grup, co potwierdza przebieg pracy jednego z uczestniczących w projekcie zespołów? A może tworzenie grup, ale interdyscyplinarnych, w celu zdobycia jakże istotnego w pracy zawodowej doświadczenia w funkcjonowaniu w międzybranżowym zespole?

– nieokreślony status przedsiębiorcy

Czy w projekcie powinno się znaleźć przedsięwzięcie, w ramach którego, nowa marka ma zostać wprowadzona na rynek? Z jednej strony jest to szansa na kompleksowe działania projektowe bez wielu ograniczeń, a z drugiej ogromne ryzyko, bo nie ma żadnych ram funkcjonowania przyszłej firmy. Praca z przedsiębiorcą dysponującym konkretną, wartą poznania technologią to dla projektantów dodatkowy benefit z wzięcia udziału w projekcie. To zdobyta wiedza oraz doświadczenie, których nie sposób zdobyć w szkole – coś co projektanci, niezależnie od losu projektu, zabraliby w zawodowe życie ze sobą.

– trudność w reprezentowaniu interesów wszystkich trzech stron

Fizyczna niemożność rzetelnego reprezentowania przez trenera interesów trzech biorących udział w projekcie stron: zespołu projektantów, przedsiębiorców, a jednocześnie Zamku jako zleceniodawcy. Kiedy mija entuzjazm, projektantom pracującym bez pewności otrzymania wynagrodzenia od przedsiębiorcy, nawet za dobrze wykonaną pracę, zależy na tym, aby w ramach projektu wykonać niezbędne minimum, przedsiębiorcom oraz trenerowi odpowiedzialnemu za efekty końcowe, w tym wystawę, wręcz odwrotnie.

– korzyści?

Głównym beneficjentem projektu wydają się być przedsiębiorcy. Z braku postępów pracy w przypadku dwójki z trójki projektantów znajdujących się w zespole, począwszy od końca etapu 1 projektu, przeszli oni co prawda od ciekawości przez entuzjazjm po uczucie niezadowolenia. Jednak w tym czasie, nie mając jeszcze ani produkcji, ani produktu, ani żadnej technologii, korzystali z niezwykle twórczego sparing partnera. W postaci zespołu i trenera dostali w projekcie za darmo swego rodzaju worek treningowy dla własnych pomysłów i przemyśleń na temat kształtu marki, jaką być może mają zamiar faktycznie w najbliższej przyszłości stworzyć.

Renata Kalarus, trenerka

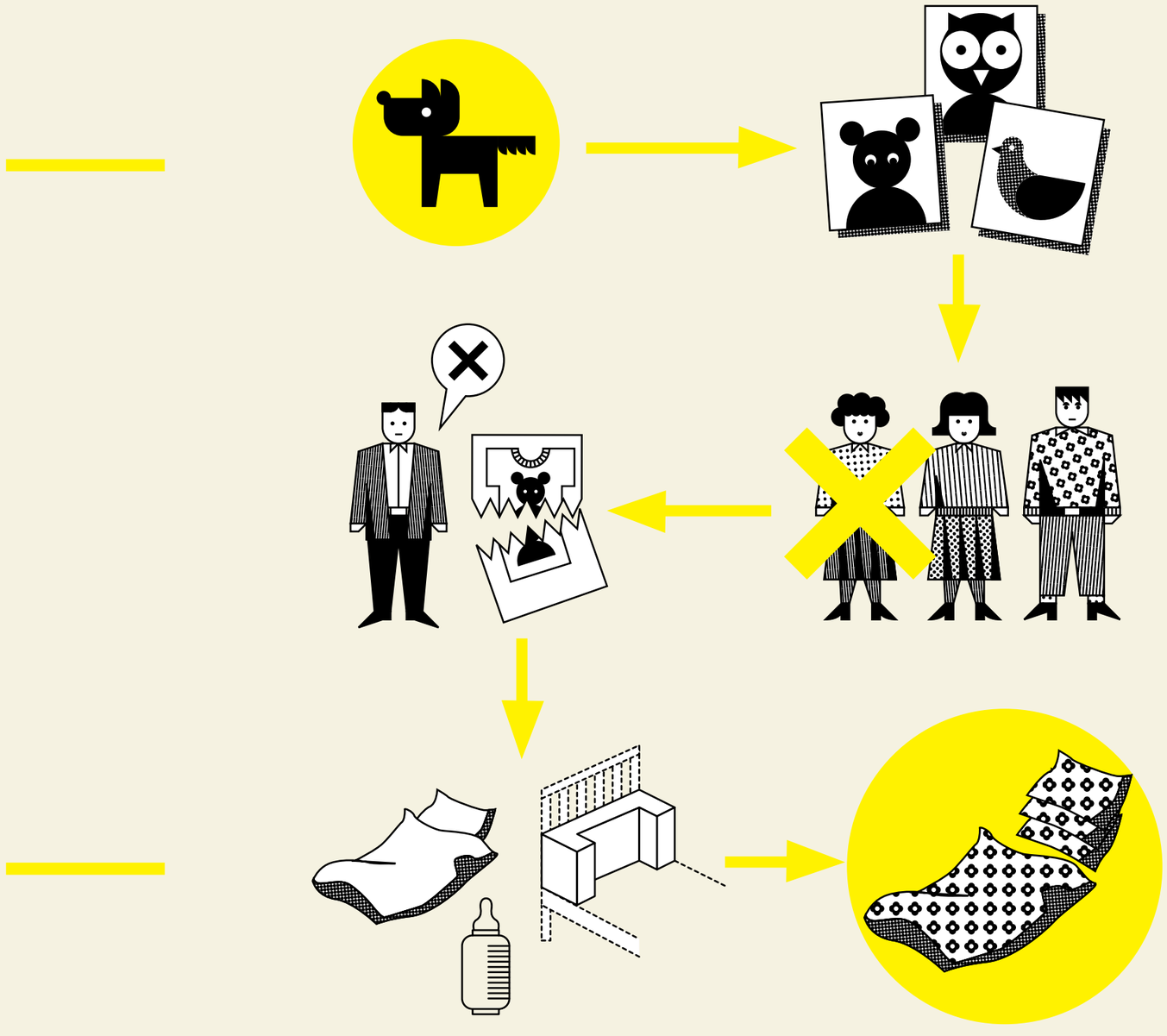

WZOROWE ŚLĄSKIE.
Jak wypada bilans?

Projekt Wzorowe Śląskie można porównać do operacji na otwartym sercu. Potrzeba wielu specjalistów, na dodatek ryzyko jest bardzo duże, bo pacjent może zyskać nowe życie albo umrzeć. Podobnie jest w przypadku procesów projektowych. Ile osób, tyle potencjalnych szans dla projektu, ale i zagrożeń. Wydawało się, że pomyśleliśmy o wszystkim – **o prawach autorskich**, **bezpieczeństwie młodych projektantów**, **komforcie firm**, które otrzymały szansę nie kupowania kota w worku, tylko rozwiązań, których naprawdę potrzebują. Obecność trenerów i jurorów zadania miała ograniczyć ryzyko do minimum. Nie zawsze tak jednak było.

Zaczęliśmy od kwestii **formalnych** – opracowania regulaminu, umów z przedsiębiorcami, projektantami. Stworzyliśmy przykładowy brief projektowy oraz wzór umowy o dzieło, którą mogliby w przyszłości podpisać uczestnicy zadania. Dokumenty były konsultowane ze specjalistami z zakresu prawa autorskiego oraz z jurorami: **prof. Czesławą Frejlich**, **dr. Andrzejem Sobasiem** i **prof. nz. Januszem Konaszewskim**, którzy towarzyszyli zadaniu od początku. Wzorowe Śląskie, z racji finansowania ze środków Unii Europejskiej (w ramach projektu Design Silesia II), było tworzone zgodnie z wytycznymi programu Kapitał Ludzki. Od początku było realizowane jako projekt szkoleniowy, mający poszerzyć kompetencje uczestników. Młodzi projektanci mieli zdobyć pod okiem trenerów **doświadczenie**, przedsiębiorcy – **projekt**, zachęcający do dalszej współpracy z projektantami. Do tego specjaliści dobrani „na miarę" każdego z wyzwań projektowych. Wydawałoby się – sytuacja idealna – każda ze stron powinna być zadowolona.

Organizatorzy byli zaskoczeni wątpliwościami, które towarzyszyły Wzorowemu Śląskiemu od samego początku.Obawialiśmy się, że największym problemem będzie współpraca z przedsiębiorcami. Okazało się jednak, że w dużej mierze, zastrzeżenia pojawiły się ze strony

MODEL SILESIA.
Conclusions

Model Silesia may be compared to open-heart surgery. It needs a large number of specialists, and additionally the risks are large, because the patient may gain a new life or die. It's similar in the case of the design process. The more people, the greater the potential chances for the project, but also the greater the risks. We thought we'd taken care of everything: **copyright**, **the safety of the young designers**. And **the comfort of the businesses**, who were given a chance; not to buy something sight unseen, but to buy solutions which they really needed. The presence of trainers and jurors in the project were designed to reduce the risks to a minimum. It wasn't always like that, however.

We began with **formal** questions – drawing up a set of rules, and contracts between the entrepreneurs and the designers. We created a model design brief and a model contract, which the participants in the project could sign in the future. The documents were discussed with and examined by specialists in copyright and with members of the jury: **Professor Czesława Frejlich**, **Dr Andrzej Sobaś** and **Professor Janusz Konaszewski**, who were active in the project from the beginning. Model Silesia, because of being funded from European Union funds (within the Design Silesia II Project), was created according to the guidelines of the Human Capital Programme. Right from the start, it was organised as a training project, with the intention of improving the participants' skills. The aim was for the young designers to gain **experience** under the supervision of trainers, and for the entrepreneurs to be involved in **a project** which would encourage them to continue collaborating with designers. In addition, the specialists were selected to perfectly match each design project. In other words: "horses for courses". It appeared to be an ideal situation, with all the parties involved happy.

młodych projektantów. Uczestnicy zadania nie zrozumieli, w jakim przedsięwzięciu biorą udział. **Projekt edukacyjny traktowano jako komercyjne zlecenie, a nie szansę współpracy z trenerem – mistrzem, od którego można wiele się nauczyć, jak i ze współpracy z przedsiębiorcą bez ponoszenia konsekwencji prawnych, np. kar umownych.** Przysłaniała ją perspektywa ewentualnego wynagrodzenia, które miałoby trafić do projektantów w wypadku zakupu projektu przez przedsiębiorcę – do tego momentu wszelkie prawa autorskie majątkowe pozostają w gestii projektantów, wykluczając trenerów.

Niestety, ze względów formalnych organizator mógł zwrócić koszty podróży i zakupu materiałów poniesione przez młodych projektantów dopiero pod koniec zadania Wzorowe Śląskie. Niewątpliwie był to błąd organizacyjny. Okazało się także, że kwota ta była niewystarczająca – wskazane byłoby posiadanie specjalnego funduszu przeznaczonego na wyjazdy na targi oraz konsultacje z ekspertami – specjalistami w dziedzinie związanej z danym projektem. **Błędem było zbyt szerokie wyznaczenie zakresu kompetencji uczestników zadania. Trenerzy mieli problem z określeniem, jak dalece mogą ingerować w projekt, co przyczyniło się do opóźnień w pracy**. Ponadto przedstawiciele Zamku powinni być członkami zespołów projektowych, by móc lepiej zarządzać procesami – w naszym wypadku kompetencje się rozmywały, zespoły wykluczały nas z przebiegu prac.

Każdy proces, z którym mieliśmy do czynienia w zadaniu Wzorowe Śląskie był inny. Większość projektantów nie znało się i nie miało okazji współpracować ze sobą wcześniej. Zadania, z którymi musieli się zmagać, były różne. W przypadku procesu projektowania **kolekcji tekstyliów dla dzieci** zespół miał do czynienia zarazem z tworzeniem zupełnie **nowej marki**. Oczekiwania przedsiębiorcy zmieniały się wraz z kontynuacją prac.

Zespół VIS Systems otrzymał trudne zadanie – **projekt wnętrza wagonu pasażerskiego** – wielopoziomowe wyzwanie, cechujące się **ograniczeniami odpowiednimi dla projektu środka transportu publicznego**. Dużym problemem okazał się brak możliwości udostępnienia programów 3D projektantom przez Organizatora.

The organisers were astonished by doubts accompanying Model Silesia from the very outset. We were concerned that the biggest problem would be the partnerships with the entrepreneurs. It turned out, however, that to a great extent that it was the young designers who had the reservations. The project participants didn't understand what they were actually taking part in. **This educational project was treated as a commercial commission, and not the chance to work with a trainer – a specialist, from whom a great deal could be learnt, and collaborate with an entrepreneur without risking legal consequences, e.g. contractual fines**. These factors were obscured by the prospect of making money, which would go to the designers should the project be bought by the entrepreneur. Before that moment, copyright would remain with the designers, and not apply to the trainers in the project.

Unfortunately, for formal reasons the organisers could only reimburse the costs of travel and materials incurred by the young designers at the end of the Model Silesia project. That was without doubt an organisational error. It also turned out that the sum was insufficient – it would have been better to have had a special fund earmarked for visits to trade fairs and consultation with experts – specialists in the fields linked to a given project. **It was also a mistake to assign too wide a range of skills for the participants in the project. The trainers had a problem with the definition of how much they could become involved in the project, which contributed to delays in the completion of the work**. In addition, the staff at the Castle ought to have been members of the teams, in order to manage the processes better. In our case responsibility areas became blurred, and the teams excluded us from the development of the work.

Every process in which we were involved in the Model Silesia project was different. Most of the designers didn't know each other and hadn't had the chance to work together beforehand. The tasks they had to complete were varied. In the case of the process of designing **the collection of textile products for children**, the team was also expected to create a totally **new brand**. The entrepreneur's expectations changed during the work proceeded.

Projektantki zajmujące się **informacją wizualną** na przystankach w Cieszynie napotkały natomiast na trudności związane ze **złożonością przepisów i zarządzania publiczną spółką**. Kolektyw MUSK pracował z inwestorem, który **nie był od początku przekonany do realizacji projektu** i ostatecznie z niego zrezygnował.

Każda ze stron, decydując się na udział w projekcie, miała inne oczekiwania. **Najtrudniejszym momentem** w procesie okazało się nakierowanie wszystkich na jeden **cel** – pracę na rzecz projektu. Dużym problemem w kilku procesach okazała się **praca w grupie**. Osoby, które nie współpracowały ze sobą wcześniej, miały **trudności w zaakceptowaniu systemu pracy innych członków zespołu**, czy też **podziału zadań w grupie**. Z pewnością przeprowadzone procesy ujawniły **potrzebę** organizowania dla młodych projektantów i przedsiębiorców dalszych **szkoleń**, dotyczących formułowania briefu, czy też prowadzenia negocjacji i komunikacji.

Różne ścieżki czterech procesów projektowych pozwoliły na bardziej dogłębne zbadanie potencjalnych zagrożeń oraz newralgicznych momentów **procesu**. Pomimo konfliktów i trudnych chwil oceniamy Wzorowe Śląskie **pozytywnie** – każda ze stron wiele się nauczyła, a zdobyte doświadczenia pozwolą organizatorowi, przedsiębiorcom, projektantom i trenerom lepiej realizować swoje przyszłe projekty.

Katarzyna Pełka, **Magdalena Mendrek** – administratorki zadania Wzorowe Śląskie

The VIS Systems team were given an exacting task – **a project for the interior of a train carriage** – a multidimensional challenge, characterised by the limitations which applied to a design for a means of public transport. The inability of the organisers to supply the designers with 3D software turned out to be a great problem.

On the other hand, the designers working on **the corporate image** for Cieszyn bus stops met with difficulties linked to **the complexity of regulations and the management of a public company**.The MUSK collective were working with an entrepreneur who, from the very start, **was not convinced about the project being completed**; and finally gave up on the idea.

Each individual or group taking part in the project had different expectations. **The most difficult moment** of the process turned out to be directing everything towards one goal – working to achieve the project's ends. **Teamwork** also turned out to be a considerable problem in several of the design processes. The people who hadn't worked together previously **had difficulty accepting the system of work of other team members** or accepting **the distribution of tasks in the group**. Without doubt, the processes which were carried out revealed **the need to organise additional training** for the young designers and the entrepreneurs, which would focus on formulating a brief, and also negotiation and communication skills.

The specific evolution of the four project processes permitted a more thorough examination of the potential risks and pivotal moments in **the process**. In spite of conflicts and difficult moments, our evaluation of the Model Silesia project **is positive** – all the participants learnt a great deal, and the experience gained will help the organisers, entrepreneurs, designers and trainers to carry out projects better in the future.

Katarzyna Pełka, **Magdalena Mendrek**, administrators of Model Silesia Project

Co trzeba zmienić? Opinie jurorów

Po upływie ośmiu miesięcy i wglądzie w efekty jeszcze nieskończonych prac zespołów projektowych, nasuwają mi się następujące refleksje: młodzi, niedoświadczeni projektanci, pracujący z przedsiębiorcami, nie określili szczegółowo założeń projektowych. Spowodowało to nadmierne rozbudowanie części koncepcyjnych i poszukiwania rozwiązań w wielu kierunkach, bez możliwości ich weryfikacji. Wydaje się, że trzeba najpierw popracować z przedsiębiorcami i nakłonić ich do określenia niezbyt dużego, ale możliwego pola poszukiwań koncepcji.

Prof. Czesława Frejlich, jurorka zadania Wzorowe Śląskie, wykładowca Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, redaktorka naczelna kwartalnika 2+3D

Start zawodowy młodych absolwentów wzornictwa przemysłowego w Polsce bardzo różni się od sytuacji ich zachodnich kolegów. Składa się na to wiele przyczyn:

1. Szkoły wzornictwa zdominowane przez pedagogów – teoretyków wzornictwa oraz młodych absolwentów bez doświadczenia realizacyjnego dają studentom umiejętność projektowania, ale nie uczą sztuki wykonywania tego zawodu. Tę powinno się nabywać na stażu w biurach projektowych pod okiem doświadczonych profesjonalistów.
2. Poziom honorariów, który polski przedsiębiorca jest skłonny zapłacić za projekt wzorniczy jest kilkakrotnie niższy niż na Zachodzie i nie pozwala na sfinansowanie wysokich kosztów prowadzenia firmy projektowej, zatrudnienia pracowników i szkolenia stażystów.
3. Ponieważ absolwenci uczelni technicznych i ekonomicznych nie posiadają wiedzy o wzornictwie, polska kadra zarządzająca i techniczna nie potrafi stworzyć strategii wzornictwa ani dobrać właściwych partnerów do projektu. Przypadkowi, niedoświadczeni lub niekompetentni projektanci utwierdzają negatywną opinię o „plastykach", a sami przeżywają rozczarowanie i zniechęcenie.

What needs changing? The views of the jury

After eight months passed and following an inspection into the results of the as-yet uncompleted work of the design teams, the following reflections occur to me: The young, inexperienced designers working with entrepreneurs did not define the precise aims of the projects. This resulted in excessively over-elaborate conceptual stages and the search for solutions in many different directions, with the chance of having their ideas challenged. It seems it would be better to spend time with the entrepreneurs and encourage them to define fairly limited, but achievable areas for the conceptual search process.

Professor Czesława Frejlich, member of the Model Silesia Project jury, lecturer at the Academy of Fine Arts, Krakow, the editor of the design magazine 2+3D

The beginning of the careers of young industrial design graduates in Poland varies considerably from the situation of their western counterparts. Several factors contributes to this:

1. Design schools are dominated by lecturers; design theoreticians and young graduates without hands-on experience give students the skills of designing, but do not teach the art of actually working as a designer. That art ought to be acquired during work placements in design offices under the supervision of experienced professionals.
2. The level of remuneration that Polish entrepreneurs are prepared to pay for a design project is several times lower than in the West and is insufficient to finance the high costs of running a design business, and to hire staff or give students on work placements the appropriate training.
3. Since graduates of technical and economics colleges don't possess the knowledge about design, the Polish management and technical staff are unable to create a design strategy nor select the appropriate partners for the project. Randomly selected, inexperienced or incompetent designers confirm the negative opinion about "artists", and, for their part, experience disappointment and discouragement.

Programy takie jak Wzorowe Śląskie, stanowią realną szansę startu zarówno dla młodych adeptów wzornictwa, jak i przedsiębiorców. Jest to sensowne połączenie wiedzy przedsiębiorców, kompetencji profesjonalistów i kreatywności młodych projektantów tak, aby możliwe było wykluczenie typowych konfliktów i stworzenie pozytywnych przykładów na przyszłość. W tym celu konieczne jest:

1. Staranne wyselekcjonowanie firm zgłaszających chęć stworzenia nowego produktu, w oparciu o współpracę z projektantami wzornictwa przemysłowego. Firmy te zyskują zarówno na kreatywności młodych absolwentów szkół projektowych, jak i profesjonalizmie kosztownych z natury ekspertów opłaconych przez organizatora.
2. W oparciu o doświadczenie jury, skompletowanie zespołów projektowych uwzględniające zarówno umiejętności, jak i cechy osobowości młodych projektantów. Ważną wytyczną jest umiejętność pracy zespołowej.
3. Kluczowa rola przypada profesjonalistom, starannie dobranym i opłaconym przez organizatora. Zadaniem trenera jest takie ukierunkowywanie pracy zespołu, aby uniknąć niepotrzebnej straty czasu i energii na „ślepe zaułki". W relacji ze zleceniodawcą trener pełni rolę negocjatora w ewentualnych sytuacjach konfliktowych i gwaranta pozytywnego zakończenia pracy. Jest to trudny balans pomiędzy dyskretnym sterowaniem, unikającym ograniczania samodzielności młodych projektantów a stanowczym wkraczaniem w sytuacjach krytycznych dla powodzenia projektu.

Zarówno konsultanci, jak i organizatorzy powinni zadbać o wynegocjowanie godziwego wynagrodzenia dla młodych projektantów. „Darmocha" demoralizuje. Zadanie Wzorowe Śląskie ma charakter pilotażowy i od jego sukcesu zależy dalsza kontynuacja podobnych przedsięwzięć. Rezultaty powinny być w pewnym sensie spektakularne.

Prof. nz. Janusz Konaszewski, juror zadania Wzorowe Śląskie, wykładowca Wyższej Szkoły Sztuki i Projektowania w Łodzi

Programmes such as Model Silesia are a real opportunity for a good start both for young designers and entrepreneurs. It's a sensible combination of the entrepreneurs' knowledge, the skills of professionals and the creativity of young designers, in order to avoid typical conflicts and to create positive examples for the future. To this end, it is necessary to:

1. Carefully select the businesses declaring an interest in creating a new product in partnership with industrial designers. The businesses also benefit from the creativity of the design schools graduates, as well as the professionalism of understandably expensive experts paid for by the organisers.
2. Using the experience of the jury, design teams should be created taking into consideration both the skills and the personality traits of the young designers. An important factor is the ability to work as a member of a team.
3. A key role is played by the professionals, who are carefully selected and paid for by the organisers. The task of the trainers is to guide the work of the team in order to avoid wasting time unnecessarily, and energy going down "blind alleys". In the interactions with the entrepreneur the trainer plays the role of negotiator in any situations of conflict that may arise, and is the guarantor of a successful completion of the project.
   It's a difficult balance between discrete guidance, avoiding restrictions on the independence of the young designers, but making decisive interventions in critical situations for the sake of the project's success.

Both the consultants and the organisers ought to endeavour to negotiate decent pay for the young designers. Working "for peanuts" is demoralising. The Model Silesia Project is a pilot scheme and the continuation of similar enterprises is dependent on its success. The results, in a sense, ought to be spectacular.

Professor Janusz Konaszewski, member of the Model Silesia Project jury, lecturer at the Higher School of Art and Design, Łódź

Co dalej?
WZOROWE ŚLĄSKIE – DESIGN DO USŁUG

W 2013 roku zostanie zrealizowany program **Wzorowe Śląskie – design do usług**. Zadanie będzie bazowało na doświadczeniach zebranych w tej edycji projektu. W nowej odsłonie zadania zostaną zorganizowane szkolenia dla młodych projektantów i przedsiębiorców, którzy zgłoszą się do Wzorowego Śląskiego.
Będą one dotyczyły m.in. **umiejętności pracy w grupie** i **prezentacji projektów**. Przedsiębiorcy, wraz z trenerami i projektantami, wypracują **brief do projektu**. Każdy uczestnik zadania zostanie poinformowany na samym początku o swojej roli i otrzyma zakres obowiązków, który będzie należał do jego kompetencji.

What now?
MODEL SILESIA – DESIGN... AT YOUR SERVICE

In 2013, the programme **"Model Silesia – Design at your service"** will be launched. It will be based on experience gained in this edition of the project. This time, training will be organised for the young designers and entrepreneurs applying to take part in Model Silesia.
It will focus on **the skills of groupwork** and **the presentation of projects**. The entrepreneurs, along with the trainers and designers, will create **the project brief** together. Each participant will be informed about their role at the very beginning, and given a list of tasks for which they will be responsible.

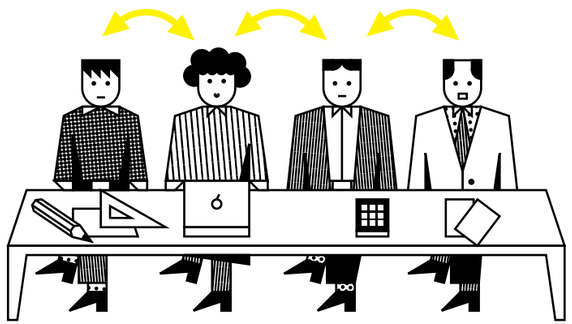

Adresy / Addresses

www.vis-systems.pl
www.sleepcity.pl
www.zipi.pl
www.musk.pl
www.metaforma.pl
www.ukaszroth.pl
paulinakosma.blogspot.com

Zamek Cieszyn
www.zamekcieszyn.pl

Design Silesia
www.design-silesia.pl

A
A

A
A